

Pāli Primer Language Guide

1. Grammar: Nouns

1.1 Declension of masculine nouns ending in -a

(အ) သရဆုံး ပုလ္လိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

nara (man)	Singular	Plural
Nominative	naro	narā
Accusative	naraṃ	nare
Instrumental	narena	narehi (narebhi)
Ablative	narā, naramhā, narasmā	narehi (narebhi)
Dative	narāya, narassa	narānaṃ
Genitive	narassa	narānaṃ
Locative	nare, naramhi, narasmim	naresu
Vocative	nara	narā

နရ	ဧကုဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
ပထမာ	နရော	နရာ
ဒုတိယာ	နရံ	နရေ
တတိယာ	နရေန	နရေဟိ(ဘိ)
ပဉ္စမိ	နရာ, နရမ္မာ, နရသ္မာ	နရေဟိ(ဘိ)
စတုတ္ထိ	နရာယ, နရဿ	နရာနံ
ဆဋ္ဌိ	နရဿ	နရာနံ
သတ္တမိ	နရေ, နရိ, နရသ္မိ	နရေသု
အာလုပ်	နရ	နရာ

1.2 Declension of neuter nouns ending in -a

(အ) သရဆုံး နပုလ္လိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

phala (fruit)	Singular	Plural
Nominative	phalaṃ	phalā, phalāni
Accusative	phalaṃ	phale, phalāni
Vocative	phala	phalāni

The rest is similar to the declension of masculine nouns ending in -a.

ဖလ	နပုလ္လိင်	ဗဟုဝုစ်
ပထမာ	ဖလံ	ဖလာ, ဖလာနိ
ဒုတိယာ	ဖလံ	ဖလေ, ဖလာနိ
အာလုပ်	ဖလ	ဖလာနိ

ကျန်ဝိဘတ်သွယ်များသည် (အ) သရဆုံးပုလ္လိင်နှင့် ရုပ်စဉ်တူသည်။

1.3 Declension of feminine nouns ending in -ā

(အာ) သရဆုံး ဣတ္ထိလ္လိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

vanitā (woman)	Singular	Plural
Nom.	vanitā	vanitā, vanitāyo
Acc.	vanitaṃ	vanitā, vanitāyo
Ins.	vanitāya	vanitāhi (vanitābhi)
Abl.	vanitāya	vanitāhi (vanitābhi)
Dat.	vanitāya	vanitānaṃ
Gen.	vanitāya	vanitānaṃ
Loc.	vanitāya, vanitāyaṃ	vanitāsu
Voc.	vanite	vanitā, vanitāyo

ဝနိတာ	ကေုုုုုုု	ဗဟုုုုု
ပထမာ	ဝနိတာ	ဝနိတာ, ဝနိတာယော
ဒုတိယာ	ဝနိတံ	ဝနိတာ, ဝနိတာယော
တတိယာ	ဝနိတာယ	ဝနိတာဟိ, (ဝနိတာဘိ)
ပဉ္စမိ	ဝနိတာယ	ဝနိတာဟိ, (ဝနိတာဘိ)
စတုတ္ထိ	ဝနိတာယ	ဝနိတာနံ
ဆဋ္ဌိ	ဝနိတာယ	ဝနိတာနံ
သတ္တမိ	ဝနိတာယ, ဝနိတာယံ	ဝနိတာသု
အာလုပ်	ဝနိတေ	ဝနိတာ, ဝနိတာယော

1.4 Declension of masculine nouns ending in -i

(ဣ) သရဆုံး ပုလ္လိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

aggi (fire)	Singular	Plural
Nom.	aggi	aggī, aggayo
Acc.	aggiṃ	aggī, aggayo
Ins.	agginā	aggīhi (aggībhi)
Abl.	agginā, aggimhā, aggismā	aggīhi (aggībhi)
Dat.	aggino, aggissa	aggīnaṃ
Gen.	aggino, aggissa	aggīnaṃ
Loc.	aggimhi, aggismim	aggīsu
Voc.	aggi	aggī, aggayo

အဂ္ဂိ	ကေုုုုုုု	ဗဟုုုုု
ပထမာ	အဂ္ဂိ	အဂ္ဂိ, အဂ္ဂယော
ဒုတိယာ	အဂ္ဂိ	အဂ္ဂိ, အဂ္ဂယော
တတိယာ	အဂ္ဂိနာ	အဂ္ဂိဟိ, (အဂ္ဂိဘိ)
ပဉ္စမိ	အဂ္ဂိနာ, အဂ္ဂိမှာ, အဂ္ဂိသ္မာ	အဂ္ဂိဟိ, (အဂ္ဂိဘိ)
စတုတ္ထိ	အဂ္ဂိနော, အဂ္ဂိဿ	အဂ္ဂိနံ
ဆဋ္ဌိ	အဂ္ဂိနော, အဂ္ဂိဿ	အဂ္ဂိနံ

သတ္တမီ	အဂ္ဂိမ္ပိ, အဂ္ဂိသ္မိ	အဂ္ဂိသု
အာလုပ်	အဂ္ဂိ	အဂ္ဂိ, အဂ္ဂယော

1.5 Declension of masculine nouns ending in -ī

(ဤ) သရဆုံး ပုလ္လိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

pakkhī (bird)	Singular	Plural
Nom.	pakkhī	pakkhī, pakkhino
Acc.	pakkhinam, pakkhim	pakkhī, pakkhino
Loc.	pakkhini, pakkhimhi, pakkhismim	pakkhīsu
Voc.	pakkhī	pakkhī, pakkhino

The rest is similar to the declension of masculine nouns ending in -i.

ပက္ခိ	ဧကုဝုဏ်	ဗဟုဝုဏ်
ပထမာ	ပက္ခိ	ပက္ခိ, ပက္ခိနော
ဒုတိယာ	ပက္ခိနံ, ပက္ခိ	ပက္ခိ, ပက္ခိနော
သတ္တမီ	ပက္ခိမ္ပိ, ပက္ခိမ္ပိ, ပက္ခိသ္မိ	ပက္ခိသု
အာလုပ်	ပက္ခိ	ပက္ခိ, ပက္ခိနော

ကျန်ဝိဘတ်များ (ဤ)သရဆုံး ပုလ္လိင်နှင့် ရုပ်စဉ်တူသည်။

1.6 Declension of neuter nouns ending in -i

(ဤ) သရဆုံး နပုလ္လိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

aṭṭhi (bone, seed)	Singular	Plural
Nom.	aṭṭhi	aṭṭhī, aṭṭhīni
Acc.	aṭṭhim	aṭṭhī, aṭṭhīni
Voc.	aṭṭhi	aṭṭhī, aṭṭhīni

The rest is similar to the declension of masculine nouns ending in -i.

အဋ္ဌိ	ကောဝုဏ်	ဗဟုဝုဏ်
ပထမာ	အဋ္ဌိ	အဋ္ဌိ, အဋ္ဌိနိ
ဒုတိယာ	အဋ္ဌိ	အဋ္ဌိ, အဋ္ဌိနိ
အာလုပ်	အဋ္ဌိ	အဋ္ဌိ, အဋ္ဌိနိ

ကျန်ဝိဘတ်များ (ဣ) သရဆုံးပုလ္လိင်နှင့် ရုပ်စဉ်တူသည်။

1.7 Declension of feminine nouns ending in -i

(ဣ) သရဆုံး ကုတ္တိလိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

bhūmi (earth)	Singular	Plural
Nom.	bhūmi	bhūmī, bhūmiyo
Acc.	bhūmiṃ	bhūmī, bhūmiyo
Ins.	bhūmiyā	bhūmīhi (bhūmībhi)
Abl.	bhūmiyā	bhūmīhi (bhūmībhi)
Dat.	bhūmiyā	bhūmīnaṃ
Gen.	bhūmiyā	bhūmīnaṃ
Loc.	bhūmiyā, bhūmiyaṃ	bhūmīsu
Voc.	bhūmi	bhūmī, bhūmiyo

ဘူမိ	ကောဝုဏ်	ဗဟုဝုဏ်
ပထမာ	ဘူမိ	ဘူမိ, ဘူမိယော
ဒုတိယာ	ဘူမိ	ဘူမိ, ဘူမိယော
တတိယာ	ဘူမိယာ	ဘူမိဟိ (ဘူမိဘိ)
ပဉ္စမိ	ဘူမိယာ	ဘူမိဟိ (ဘူမိဘိ)
စတုတ္ထိ	ဘူမိယာ	ဘူမိနံ
ဆဋ္ဌိ	ဘူမိယာ	ဘူမိနံ
သတ္တမိ	ဘူမိယာ, ဘူမိယံ	ဘူမိသု
အာလုပ်	ဘူမိ	ဘူမိ, ဘူမိယော

1.8 Declension of feminine nouns ending in -ī

(ဤ) သရဆုံး ဣတ္ထိလိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

nārī (woman)	Singular	Plural
Nom.	nārī	nārī, nāriyo
Voc.	nārī	nārī, nāriyo

The rest is similar to the declension of feminine nouns ending in -i.

နာရီ	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
ပထမာ	နာရီ	နာရီ, နာရိယော
အာလုပ်	နာရီ	နာရီ, နာရိယော

ကျန်ဝိဘတ်များ (ဣ) သရဆုံး ဣတ္ထိလိင်နှင့်ရုပ်စဉ်တူသည်။

1.9 Declension of masculine nouns ending in -u

(ဥ) သရဆုံး ပုလ္လိင်ရုပ်စဉ်ဟန်

garu (teacher)	Singular	Plural
Nom.	garu	garū, garavo
Acc.	garuṃ	garū, garavo
Ins.	garunā	garūhi (garūbhi)
Abl.	garunā	garūhi (garūbhi)
Dat.	garuno, garussa	garūnaṃ
Gen.	garuno, garussa	garūnaṃ
Loc.	garumhi, garusmiṃ	garūsu
Voc.	garu	garū, garavo

ဂရု	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
ပထမာ	ဂရု	ဂရူ, ဂရဝေါ
ဒုတိယာ	ဂရုံ	ဂရူ, ဂရဝေါ
တတိယာ	ဂရုနာ	ဂရူဟိ(ဂရူဘိ)

ပဉ္စမိ	ဂရုနာ	ဂရူဟိ(ဂရူဘိ)
စတုတ္ထိ	ဂရုနော, ဂရုဿ	ဂရုနံ
ဆဋ္ဌိ	ဂရုနော, ဂရုဿ	ဂရုနံ
သတ္တမိ	ဂရုမှိ, ဂရုသ္မိ	ဂရုသု
အာလုပ်	ဂရု	ဂရူ၊ ဂရုဝေ

1.10 Declension of masculine nouns ending in -ū

(ဦ) သရဆုံး ပုလ္လိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

vidū (wise man)	Singular	Plural
Nom.	vidū	vidū, viduno
Acc.	vidum	vidū, viduno
Voc.	vidū	vidū, viduno

The rest is similar to the declension of masculine nouns ending in -u.

ဝိဒူ	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
ပထမာ	ဝိဒူ	ဝိဒူ, ဝိဒုနော
ဒုတိယာ	ဝိဒုံ	ဝိဒူ, ဝိဒုနော
အာလုပ်	ဝိဒူ	ဝိဒူ, ဝိဒုနော

ကျန်ဝိဘတ်များ (ဥ) သရဆုံး ပုလ္လိင်နှင့် ရုပ်စဉ်တူသည်။

1.11 Declension of neuter nouns ending in -u

(ဥ) သရဆုံး နပုလ္လိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

cakkhu (eye)	Singular	Plural
Nom.	cakkhu	cakkhū, cakkhūni
Acc.	cakkhum	cakkhū, cakkhūni
Voc.	cakkhu	cakkhū, cakkhūni

The rest is similar to the declension of masculine nouns ending in -u.

စက္ခု	ကောသလ	ဗဟုဝဏ်
ပထမာ	စက္ခု	စက္ခု, စက္ခုနိ
ဒုတိယာ	စက္ခု	စက္ခု, စက္ခုနိ
အာလုပ်	စက္ခု	စက္ခု, စက္ခုနိ

ကျန်ဝိဘတ်များ (၂) သရဆုံး ပုလ္လိင်နှင့် ရုပ်စဉ်တူသည်။

1.12 Declension of feminine nouns ending in -u

(၂) သရဆုံး ကုတ္တိလိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

dhenu (cow)	Singular	Plural
Nom.	dhenu	dhenū, dhenuyo
Acc.	dhenuṃ	dhenū, dhenuyo
Ins.	dhenuyā	dhenūhi (dhenūbhi)
Abl.	dhenuyā	dhenūhi (dhenūbhi)
Dat.	dhenuyā	dhenūnaṃ
Gen.	dhenuyā	dhenūnaṃ
Loc.	dhenuyā, dhenuyaṃ	dhenūsu
Voc.	dhenu	dhenū, dhenuyo

ဓေန	ကောသလ	ဗဟုဝဏ်
ပထမာ	ဓေန	ဓေနီ, ဓေနယော
ဒုတိယာ	ဓေနံ	ဓေနီ, ဓေနယော
တတိယာ	ဓနေယာ	ဓနေဟိ, (ဓနေဘိ)
ပဉ္စမီ	ဓနေယာ	ဓနေဟိ, (ဓနေဘိ)
စတုတ္ထီ	ဓနေယာ	ဓနေနံ
ဆဋ္ဌီ	ဓနေယာ	ဓနေနံ
သတ္တမီ	ဓနေယာ, ဓနေယံ	ဓနေသု
အာလုပ်	ဓနေ	ဓနေ, ဓနေယော

1.13 Declension of masculine nouns ending in -u/-ar

(ဥ/အာ) သရဆုံး ပုလ္လိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

satthu/satthar (teacher)	Singular	Plural
Nom.	satthā	satthāro
Acc.	satthāraṃ	satthāro
Ins.	satthārā	satthārehi, satthūhi
Abl.	satthārā	satthārehi, satthūhi
Dat.	satthu, satthuno, satthussa	satthārānaṃ, satthūnaṃ
Gen.	satthu, satthuno, satthussa	satthārānaṃ, satthūnaṃ
Loc.	satthari	satthāresu, satthūsu
Voc.	satthā, sattha	satthāro

သတ္တု/သတ္တရံ	ကေတု	ဗဟု
ပထမာ	သတ္တာ	သတ္တာရော
ဒုတိယာ	သတ္တာရံ	သတ္တာရော
တတိယာ	သတ္တာရာ	သတ္တာရေဟိ, သတ္တုဟိ
ပဉ္စမိ	သတ္တာရာ	သတ္တာရေဟိ, သတ္တုဟိ
စတုတ္ထိ	သတ္တု, သတ္တုနော, သတ္တုဿ	သတ္တာရာနံ, သတ္တုနံ
ဆဋ္ဌိ	သတ္တု, သတ္တုနော, သတ္တုဿ	သတ္တာရာနံ, သတ္တုနံ
သတ္တမိ	သတ္တရံ	သတ္တာရေသု, သတ္တုသု
အာလုပ်	သတ္တာ, သတ္တ	သတ္တာရော

1.14 Declension of masculine nouns expressing relationships

ပိတု သဒ္ဓါ ပုလ္လိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

pitu/pitar (father)	Singular	Plural
Nom.	pitā	pitaro
Acc.	pitaraṃ	pitaro
Ins.	pitārā	pitarehi, pitūhi

Abl.	pitarā	pitarehi, pitūhi
Dat.	pitū, pituno, pitussa	pitarānaṃ, pitūnaṃ
Gen.	pitū, pituno, pitussa	pitarānaṃ, pitūnaṃ
Loc.	pitari	pitaresu, pitūsu
Voc.	pitā, pita	pitaro

Bhātu (brother) is similarly declined.

ပိတု/ပိတရံ	ဧကဝုဇ်	ဗဟုဝုဇ်
ပထမာ	ပိတာ	ပိတရော
ဒုတိယာ	ပိတရံ	ပိတရော
တတိယာ	ပိတရာ	ပိတရေဟိ, ပိတူဟိ
ပဉ္စမိ	ပိတရာ	ပိတရေဟိ, ပိတူဟိ
စတုတ္ထိ	ပိတု, ပိတုနော, ပိတုဿ	ပိတရာနံ, ပိတူနံ
ဆဋ္ဌိ	ပိတု, ပိတုနော, ပိတုဿ	ပိတရာနံ, ပိတူနံ
သတ္တမိ	ပိတရိ	ပိတရေသု, ပိတူသု
အာလုပ်	ပိတာ, ပိတ	ပိတရော

ဘာတု သဒ္ဓါ ရုပ်စဉ်တူသည်။

1.15 Declension of feminine nouns expressing relationships

မာတု သဒ္ဓါ လူတ္ထိလိင် ရုပ်စဉ်ဟန်

mātu/mātar

(mother)	Singular	Plural
Nom.	mātā	mātaro
Acc.	mātaraṃ	mātaro
Ins.	mātarā, mātuyā	mātarehi, mātūhi
Abl.	mātarā, mātuyā	mātarehi, mātūhi
Dat.	mātu, mātuyā, mātāya	mātarānaṃ, mātūnaṃ, mātānaṃ

Gen.	mātu, mātuyā, mātāya	mātarānaṃ, mātūnaṃ, mātānaṃ
Loc.	mātari, mātuyā, mātuyaṃ	mātaresu, mātūsu
Voc.	mātā, māta, māte	mātarō

မာတု/မာတရံ	ဧကဝုစံ	ဗဟုဝုစံ
ပထမာ	မာတာ	မာတရော
ဒုတိယာ	မာတရံ	မာတရော
တတိယာ	မာတရာ,မာတုယာ	မာတရေဟိ, မာတူဟိ
ပဉ္စမိ	မာတရာ,မာတုယာ	မာတရေဟိ, မာတူဟိ
စတုတ္ထိ	မာတု,မာတုယာ,မာတာယ	မာတရာနံ,မာတူနံ,မာတာနံ
ဆဋ္ဌိ	မာတု,မာတုယာ,မာတာယ	မာတရာနံ,မာတူနံ,မာတာနံ
သတ္တမိ	မာတရိ, မာတုယာ, မာတုယံ	မာတရေသု,မာတူသု
အာလုပ်	မာတာ,မာတာ,မာတေ	မာတရော

Dhītu (daughter) and duhitu (daughter) are similarly declined.

မိတု သဒ္ဓါ ဒုဟိတု သဒ္ဓါတို့ကို အလားတူရုပ်စဉ်ပါလေ။

1.16 Declension of personal pronouns

ပုဂ္ဂလနာမ်စား

The first personal pronoun		အမှ သဒ္ဓါ ရုပ်စဉ်ဟန်
amha	Singular	Plural
Nom.	ahaṃ = I	mayāṃ, amhe = we
Acc.	maṃ, mamaṃ = me	amhe, amhākaṃ, no = us
Ins.	mayā, me	amhehi, no
Abl.	mayā	amhehi
Dat.	mama, mayhaṃ, mamaṃ, me	amhaṃ, amhākaṃ, no
Gen.	mama, mayhaṃ, mamaṃ, me	amhaṃ, amhākaṃ, no
Loc.	mayi	amhesu

အမှ	ကေဝုဏ်	ဗဟုဝုဏ်
ပထမာ	အဟံ	မယံ, အမေ
ဒုတိယာ	မိ, မမိ,	အမေ, အမှာကံ, နော
တတိယာ	မယာ, မေ	အမေဟိ, နော
ပဉ္စမိ	မယာ	အမေဟိ
စတုတ္ထိ	မမ, မယံ, မမိ, မေ	အမှံ, အမှာကံ, နော
ဆဋ္ဌိ	မမ, မယံ, မမိ, မေ	အမှံ, အမှာကံ, နော
သတ္တမိ	မယံ	အမေသု

The second personal pronoun

တုမှ သဒ္ဓါ ရုပ်စဉ်ဟန်

tumha	Singular	Plural
Nom.	tvam, tuvaṃ = you	tumhe = you
Acc.	taṃ, tavaṃ, tuvaṃ	tumhe, tumhākaṃ, vo
Ins.	tvayā, tayā, te	tumhehi, vo
Abl.	tvayā, tayā	tumhehi, vo
Dat.	tava, tuyhaṃ, te	tumhaṃ, tumhākaṃ, vo
Gen.	tava, tuyhaṃ, te	tumhaṃ, tumhākaṃ, vo
Loc.	tvayi, tayi	tumhesu

တုမှ	ကေဝုဏ်	ဗဟုဝုဏ်
ပထမာ	တံ, တုဝံ	တုမေ
ဒုတိယာ	တံ, တဝံ, တုဝံ	တုမေ, တုမှာကံ, ဝေါ
တတိယာ	တွယာ, တယာ, တေ	တုမေဟိ, ဝေါ
ပဉ္စမိ	တွယာ, တယာ	တုမေဟိ, ဝေါ
စတုတ္ထိ	တဝ, တယံ, တေ	တုမှံ, တုမှာကံ, ဝေါ
ဆဋ္ဌိ	တဝ, တယံ, တေ	တုမှံ, တုမှာကံ, ဝေါ
သတ္တမိ	တွယံ, တယံ	တုမေသု

1.17 Declension of relative, demonstrative and interrogative pronouns

အညွန့်နာမ်စား, သာကေပြနာမ်စား, အမေးနာမ်စား တို့၏ ရုပ်စဉ်ဟန်

Masculine gender, singular number

ပုလ္လိင် ကေဝုဏ်

	Relative	Demonstrative	Interrogative
Nom.	yo = he, who	so = he, that	ko = who
Acc.	Yaṃ	taṃ	kaṃ
Ins.	Yena	tena	kena
Abl.	yamhā, yasmā	tamhā, tasmā	kasmā, kismā
Dat.	yassa	tassa	kassa, kissa
Gen.	yassa	tassa	kassa, kissa
Loc.	yamhi	tamhi, tasmim	kamhi, kasmim, kimhi, kismim

	အညွန့် နာမ်စား	သာကေပြ နာမ်စား	အမေး နာမ်စား
ပထမာ	ယော	သော	ကော
ဒုတိယာ	ယံ	တံ	ကံ
တတိယာ	ယေန	တေန	ကေန
ပဉ္စမိ	ယမ္မာ,ယသ္မာ	တမ္မာ,တသ္မာ	ကသ္မာ,ကိသ္မာ
စတုတ္ထိ	ယဿ	တဿ	ကဿ,ကိဿ
ဆဋ္ဌိ	ယဿ	တဿ	ကဿ,ကိဿ
သတ္တမိ	ယမိ	တမိ,တသ္မိ	ကမိ,ကသ္မိ, ကိမိ, ကိသ္မိ

Neuter gender, singular number

နပုလ္လိင် ကေဝုဏ်

	Relative	Demonstrative	Interrogative
Nom.	yaṃ = that, which	taṃ = it, that	kim = which
Acc.	yaṃ	taṃ	kim

The rest is similar to the masculine declension.

	အညွန့် နာမ်စား	သာကေပြ နာမ်စား	အမေး နာမ်စား
ပထမာ	ယံ	တံ	ကံ
ဒုတိယာ	ယံ	တံ	ကံ

ကျန်ဝိဘတ်များ ပုလ္လိင်နှင့်ရုပ်စဉ်တူသည်။

Feminine gender, singular number လူတ္တိလိင် ဧကဝုစ်

	Relative	Demonstrative	Interrogative
Nom.	yā = she, who	sā = she, that	kā = who
Acc.	yaṃ	taṃ	kaṃ
Ins.	yāya	tāya	kāya
Abl.	yāya	tāya	kāya
Dat.	yassā, yāya	tassā, tāya	kassā, kāya
Gen.	yassā, yāya	tassā, tāya	kassā, kāya
Loc.	yassaṃ, yāyaṃ	tassaṃ, tāyaṃ	kassaṃ, kāyaṃ

	အညွန့် နာမ်စား	သာကေပြ နာမ်စား	အမေး နာမ်စား
ပထမာ	ယာ	သာ	ကာ
ဒုတိယာ	ယံ	တံ	ကံ
တတိယာ	ယာယ	တာယ	ကာယ
ပဉ္စမိ	ယာယ	တာယ	ကာယ
စတုတ္ထိ	ယဿာ,ယာယ	တဿာ,တာယ	ကဿာ,ကာယ
ဆဋ္ဌိ	ယဿာ,ယာယ	တဿာ,တာယ	ကဿာ,ကာယ
သတ္တမိ	ယဿံ,ယာယံ	တဿံ, တာယံ	ကဿံ,ကာယံ

Masculine gender, plural number

ပုလ္လိင် ဗဟုဝုဇ်

	Relative	Demonstrative	Interrogative
Nom.	ye = they, who	te = they, those	ke = who
Acc.	ye	te	ke
Ins.	yehi	tehi	kehi
Abl.	yehi	tehi	kehi
Dat.	yesaṃ (yesānaṃ)	tesaṃ (tesānaṃ)	kesaṃ (kesānaṃ)
Gen.	yesaṃ (yesānaṃ)	tesaṃ (tesānaṃ)	kesaṃ (kesānaṃ)
Loc.	yesu	tesu	kesu

	အညွန့် နာမ်စား	သာကေပြ နာမ်စား	အမေး နာမ်စား
ပထမာ	ယေ	တေ	ကေ
ဒုတိယာ	ယေ	တေ	ကေ
တတိယာ	ယေဟိ	တေဟိ	ကေဟိ
ပဉ္စမိ	ယေဟိ	တေဟိ	ကေဟိ
စတုတ္ထိ	ယေသံ(ယေသာနံ)	တေသံ(တေသာနံ)	ကေသံ (ကေသာနံ)
ဆဋ္ဌိ	ယေသံ(ယေသာနံ)	တေသံ(တေသာနံ)	ကေသံ (ကေသာနံ)
သတ္တမိ	ယေသု	တေသု	ကေသု

Neuter gender, plural number

နပုလ္လိင် ဗဟုဝုဇ်

	Relative	Demonstrative	Interrogative
Nom.	yāni, ye = those, which	tāni, te = those	kāni, ke = which
Acc.	yāni, ye	tāni, te	kāni, ke

The rest is similar to the masculine declension.

	အညွန့် နာမ်စား	သာကေပြ နာမ်စား	အမေး နာမ်စား
ပထမာ	ယာနိ,ယေ	တာနိ,တေ	ကာနိ,ကေ
ဒုတိယာ	ယာနိ,ယေ	တာနိ,တေ	ကာနိ,ကေ

ကျန်ရှိဘတ်များ ပုလ္လိင်နှင့်ရုပ်စဉ်တူသည်။

Feminine gender, plural number

လူထွီလိင် ဗဟုဝုစ်

	Relative	Demonstrative	Interrogative
Nom.	yā,yāyo = they,who	tā,tāyo = they,those	kā, kāyo = who
Acc.	yā, yāyo	tā, tāyo	kā, kāyo
Ins.	yāhi	tāhi	kāhi
Abl.	yāhi	tāhi	kāhi
Dat.	yāsaṃ (yāsānaṃ)	tāsaṃ (tāsānaṃ)	kāsaṃ (kāsānaṃ)
Gen.	yāsaṃ (yāsānaṃ)	tāsaṃ (tāsānaṃ)	kāsaṃ (kāsānaṃ)
Loc.	yāsu	tāsu	kāsu

	အညွန့် နာမ်စား	သာကေပြ နာမ်စား	အမေး နာမ်စား
ပထမာ	ယာ,ယာယော	တာ,တာယော	ကာ,ကာယော
ဒုတိယာ	ယာ,ယာယော	တာ,တာယော	ကာ,ကာယော
တတိယာ	ယာဟိ	တာဟိ	ကာဟိ
ပဉ္စမိ	ယာဟိ	တာဟိ	ကာဟိ
စတုတ္ထိ	ယာသံ(ယာသာနံ)	တာသံ(တာသာနံ)	ကာသံ (ကာသာနံ)
ဆဋ္ဌိ	ယာသံ(ယာသာနံ)	တာသံ(တာသာနံ)	ကာသံ (ကာသာနံ)

သတ္တမီ |ယာသု |တာသု |ကာသု

1.18 Declension of adjectives ending in -vantu and -mantu

ဝန္တ, မန္တ အဆုံးရှိသော ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ ရုပ်စဉ်ပုံ

Attributive adjectives ending in -vantu and -mantu can be declined in all three genders. They agree with the nouns they qualify in gender, number and case.

ဝန္တ, မန္တ အဆုံးရှိသော ဝိသေသန ပုဒ်တို့ကို လိင်သုံးပါးဖြင့်ရုပ်စဉ်နိုင်သည်။
ထိုဝိသေသနပုဒ်တို့သည် သိသေသျှပုဒ်နှင့် လိင်,ဝိဘတ်,ပုစ် တူညီ၏။

Masculine gender ပုလ္လိင်		
guṇavant	(virtuous) Singular	Plural
Nom.	guṇavā, guṇavanto	guṇavanto, guṇavantā
Acc.	guṇavantam	guṇavanto, guṇavante
Ins.	guṇavatā, guṇavantena	guṇavantehi (guṇavantebhi)
Abl.	guṇavatā, guṇavantamhā, guṇavantasmā	guṇavantehi (guṇavantebhi)
Dat.	guṇavato, guṇavantassa	guṇavantam, guṇavantānam
Gen.	guṇavato, guṇavantassa	guṇavantam, guṇavantānam
Loc.	guṇavati, guṇavante, guṇavantamhi, guṇavantasmim	guṇavantesu
Voc.	guṇavā, guṇava, guṇavanta	guṇavanto, guṇavantā

Note the similarities of this declension to the declension of the present participle masculine gender ending in -nta (2.4). Adjectives ending in -mantu are declined as cakkhumā, cakkhumanto etc.

န္တ အဆုံးရှိသော ပစ္စုပ္ပန်ကိတ် ပုလ္လိင်နှင့် ရုပ်စဉ်တူသည်ကို သတိပြုပါ။

မန္တ-အဆုံးရှိသော ပုဒ်များကို စက္ခမာ, စက္ခမန္တော စသည်ဖြင့်ရုပ်စဉ်ပါ။

ဂုဏဝန္တ	ကေဂုဏ်	ဗဟုဂုဏ်
ပထမာ	ဂုဏဝါ,ဂုဏဝန္တော	ဂုဏဝန္တော,ဂုဏဝန္တာ
ဒုတိယာ	ဂုဏဝန္တံ	ဂုဏဝန္တော,ဂုဏဝန္တေ
တတိယာ	ဂုဏဝတာ,ဂုဏဝန္တေန	ဂုဏဝန္တေဟိ (ဘိ)
ပဉ္စမိ	ဂုဏဝတာ,ဂုဏဝန္တမ္မာ,ဂုဏဝန္တဿ	ဂုဏဝန္တေဟိ (ဘိ)
စတုတ္ထိ	ဂုဏဝတော,ဂုဏဝန္တဿ	ဂုဏဝန္တံ, ဂုဏဝန္တာနံ
ဆဋ္ဌိ	ဂုဏဝတော,ဂုဏဝန္တဿ	ဂုဏဝန္တံ, ဂုဏဝန္တာနံ
သတ္တမိ	ဂုဏဝတိ,ဂုဏဝန္တေ,ဂုဏဝန္တိမ္မိ, ဂုဏဝန္တဿိ	ဂုဏဝန္တေသု
အာလုပ်	ဂုဏဝါ,ဂုဏဝ,ဂုဏဝန္တ	ဂုဏဝတော, ဂုဏဝန္တာ

Neuter gender	နဂုဏ်	
guṇavant (virtuous)	Singular	Plural
Nom.	guṇavantam	guṇavantāni
Acc.	guṇavantam	guṇavantāni

The rest is similar to the declension of masculine adjectives ending in -vantu and -mantu.

ဂုဏဝန္တ	ကေဂုဏ်	ဗဟုဂုဏ်
ပထမာ	ဂုဏဝန္တံ	ဂုဏဝန္တာနိ
ဒုတိယာ	ဂုဏဝန္တံ	ဂုဏဝန္တာနိ

Feminine gender လူတို့လိင်

Guṇavatī/guṇavantī and cakkhumatī/cakkhumantī are the feminine forms of the adjectives ending in -vantu and -mantu.

They are declined like kumārī, i.e. feminine nouns ending in -ī (1.8).

ဂုဏဝတိ/ဂုဏဝန္တိ နှင့် စက္ခုမတိ/စက္ခုမန္တိ တို့သည် ဝန္တု, မန္တု အဆုံးရှိသော လူတို့လိင် များဖြစ်ကြသည်။ ကုမာရီနှင့်ရုပ်စဉ်ဟန်တူသည်။

(ဤ) သရဆုံး လူတို့လိင် (၁.၈) တွင် ပြန်ကြည့်ပါ။

1.19 Declension of pronominal adverbs

Relative

yattha - where

yatra - where

yato - whence, where

yathā - how,

in what manner

yasmā - because

yadā - when

yena - where

yāva - how long/far

Demonstrative

tattha - there

tatra - there

tato -thence,therefore

tathā -in that manner

tasmā - therefore

tadā - then

tena - there

tāva - so long/far

ကြိယာဝိသေသနများ

Interrogative

kattha - where

kutra - where

kuto - whence

katham - how

kasmā - why

kadā - when

ယတ္ထ=အကြင်အရပ်၌

ယတြ=အကြင်အရပ်၌

ယတော=အကြင်အရပ်မှ

ယထာ=အကြင်ကဲ့သို့

ယသ္မာ=အကြင်ကြောင့်

ယဒါ=အကြင်အခါ၌

ယေန=အကြင်ကြောင့်

ယာဝ=အကြင်မျှလောက်

တတ္ထ=ထိုအရပ်၌

တတြ=ထိုအရပ်၌

တတော=ထိုမှ

တထာ=ထိုကဲ့သို့

တသ္မာ=ထို့ကြောင့်

တဒါ=ထိုအခါ၌

တေန=

တာဝ=ထိုမျှလောက်

ကတ္ထ=အဘယ်အရပ်၌

ကုတြ=အဘယ်အရပ်၌

ကုတော=အဘယ်အရပ်မှ

ကထံ=အဘယ်သို့

ကသ္မာ=အဘယ်ကြောင့်

ကဒါ=အဘယ်အခါ၌

ထို့ကြောင့်

2. Grammar: Verbs

2.1 Present Tense, Active Voice ပစ္စုပ္ပန်ကာလ, ကတ္တာ:

pacati (cooks)	Singular	Plural
Third Person	pacati	pacanti
Second Person	pacasi	pacatha
First Person	pacāmi	pacāma

ပစတိ (ချက်၏)	ကေဝုဉ်	ဗဟုဝုဉ်
ပဌမပုရိသ် (နာမ)	ပစတိ	ပစန္တိ
မဇ္ဈိမပုရိသ် (တုမှ)	ပစသိ	ပစထ
ဥတ္တမပုရိသ် (အမှ)	ပစမိ	ပစာမ

coreti/corayati (steals)	Singular	Plural
Third Person	coreti/corayati	corenti/corayanti
Second Person	coresi/corayasi	coretha/corayatha
First Person	coremi/corayāmi	corema/corayāma

စောရေတိ (နှိုး၏)	ကေဝုဉ်	ဗဟုဝုဉ်
ပဌမ	စောရေတိ/စောရယတိ	စောရေန္တိ/စောရယန္တိ
မဇ္ဈိမ	စောရေသိ/စောရယသိ	စောရေထ/စောရယထ
ဥတ္တမ	စောရေမိ/စောရယမိ	စောရေမ/စောရယာမ

kiṇāti (buys)	Singular	Plural
Third Person	kiṇāti	kiṇanti
Second Person	kiṇāsi	kiṇātha
First Person	kiṇāmi	kiṇāma

ကိဏာတိ (ဝယ်၏)	ကေဝုဉ်	ဗဟုဝုဉ်
ပဌမ	ကိဏာတိ	ကိဏန္တိ

မန္တမ	ကိဏာသိ	ကိဏာထ
ဥတ္တမ	ကိဏာမိ	ကိဏာမ

karoti (does)	Singular	Plural
Third Person	karoti	karonti
Second Person	karosi	karotha
First Person	karomi	karoma

ကရောတိ (ပြု၏/လုပ်၏)	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
ပဌမ	ကရောတိ	ကရောန္တိ
မန္တမ	ကရောသိ	ကရောထ
ဥတ္တမ	ကရောမိ	ကရောမ

atthi (is)	Singular	Plural
Third Person	atthi	santi
Second Person	asi	attha
First Person	asmi/amhi	asma/amha

အတ္တိ (ရှိ၏/ဖြစ်၏)	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
ပဌမ	အတ္တိ	သန္တိ
မန္တမ	အသိ	အတ္ထ
ဥတ္တမ	အသ္မိ/အမိ	အသ္မ/အမ

2.2 Future Tense အနာဂတ်ကာလ

pacati (cooks)	Singular	Plural
Third Person	pacissati	pacissanti
Second Person	pacissasi	pacissatha
First Person	pacissāmi	pacissāma

පစතී	කෙදුණ්	භගුදුණ්
පුදුම	පච්ඡාසතී	පච්ඡාසාසී
මගුණ්	පච්ඡාසාසී	පච්ඡාසාස
උගුණ්	පච්ඡාසාසී	පච්ඡාසාස

coreti (steals)	Singular	Plural
Third Person	coressati	coressanti
Second Person	coressasi	coressatha
First Person	coressāmi	coressāma

තොලෙතී	කෙදුණ්	භගුදුණ්
පුදුම	තොලෙසාසී	තොලෙසාසී
මගුණ්	තොලෙසාසී	තොලෙසාස
උගුණ්	තොලෙසාසී	තොලෙසාස

kiṇāti (buys)	Singular	Plural
Third Person	kiṇissati	kiṇissanti
Second Person	kiṇissasi	kiṇissatha
First Person	kiṇissāmi	kiṇissāma

කිංකරී	කෙදුණ්	භගුදුණ්
පුදුම	කිංකරාසී	කිංකරාසී
මගුණ්	කිංකරාසී	කිංකරාස
උගුණ්	කිංකරාසී	කිංකරාස

karoti (does)	Singular	Plural
Third Person	karissati	karissanti
Second Person	karissasi	karissatha
First Person	karissāmi	karissāma

ကရောက်	ကေတု	ဗဟုဝု
ပဌမ	ကရိသတိ	ကရိသန္တိ
မဒ္ဒမ	ကရိသသိ	ကရိသထ
ဥတ္တမ	ကရိသမိ	ကရိသမ

Special cases:

- āgacchati: āgamissati အာဂစ္ဆတိ- အာဂမိသတိ
- gacchati: gamissati ဂစ္ဆတိ- ဂမိသတိ
- tiṭṭhati: ṭhassati တိဋ္ဌတိ- ဌသတိ
- dadāti: dadissati, dassati ဒဒတိ- ဒဒိသတိ, ဒသတိ

2.3 Past Tense

အတိတ်ကာလ

pacati (cooks)	Singular	Plural
Third Person	apaci, paci	apaciṃsu, paciṃsu
Second Person	apaci, paci	apacittha, pacittha
First Person	apaciṃ, paciṃ	apacimha, pacimha

ပစတိ	ကေတု	ဗဟုဝု
ပဌမ	အပစိ, ပစိ	အပစိသု, ပစိသု
မဒ္ဒမ	အပစိ, ပစိ	အပစိတ္ထ, ပစိတ္ထ
ဥတ္တမ	အပစိ, ပစိ	အပစိမှ, ပစိမှ

coreti (steals)	Singular	Plural
Third Person	coresi, corayi	coresuṃ, corayiṃsu
Second Person	coresi	corayitha
First Person	coresiṃ, corayiṃ	corayimha

စောရေတိ	ကေတု	ဗဟုဝု
ပဌမ	စောရေသိ, စောရယိ	စောရေသံ, စောရယံ

မဇ္ဈိမ	စောရေသိ	စောရယိထ
ဥတ္တမ	စောရေသိ, စောရယိ	စောရယိမှ

kiṇāti (buys)	Singular	Plural
Third Person	akiṇi, kiṇi	akiṇimsu, kiṇimsu
Second Person	akiṇi, kiṇi	akiṇittha, kiṇittha
First Person	akiṇim, kiṇim	akiṇimha, kiṇimha

ကိဏာတိ	ကေဝုတံ	ဗဟုဝုတံ
ပဌမ	အကိဏိ, ကိဏိ	အကိဏိသု, ကိဏိသု
မဇ္ဈိမ	အကိဏိ, ကိဏိ	အကိဏိတ္ထ, ကိဏိတ္ထ
ဥတ္တမ	အကိဏိ, ကိဏိ	အကိဏိမှ, ကိဏိမှ

Special cases:

- āgacchati: āgacchi, āgamāsi အာဂစ္ဆတိ= အာဂစ္ဆိ, အာဂမာသိ
- ādadāti: ādiyi အာဒဒတိ= အာဒိယိ
- gacchati: agacchi, agami ဂစ္ဆတိ= အဂစ္ဆိ, အဂမိ
- dadāti: adadi, adāsi ဒဒတိ= အဒဒိ, အဒိယိ

2.4 The Present Participle

ပစ္စုပ္ပန်ကိတ်

Present participles function as adjectives and agree in gender, number and case with the nouns they qualify. The masculine and neuter genders are formed by adding -nta/māna to the verbal base.

They are declined like -a ending nouns in the masculine and neuter.

ပစ္စုပ္ပန်ကိတ်သည် နာမ်ဝိသေသန သဘောကို ဆောင်သောကြောင့် ယင်းနှင့် ဆက်စပ်သော နာမ်ပုဒ်နှင့် လိင်,ဝုစံ,ဝိဘတ် အားဖြင့်တူညီရ၏။

နိ / မာန ဆက်ထားသော ပစ္စုပ္ပန်ကိတ်များကို ပုလ္လိင်၌ အ-သရဆုံး (ဒေဝ)

ကဲ့သို့၎င်း၊ နပုလ္လိင်၌ အ-သရဆုံး (စိတ္တ) ကဲ့သို့၎င်း ရုပ်စဉ်ရ၏။

အခြေပြုပါဠိသဒ္ဒါ နှာ-ဘာဉ်, ပါဠိဗောဓိ နှာ-ဂုဏ် တွင် အကျယ်လေ့လာနိုင်သည်။

- kiṇāti: kiṇanta / kiṇamāna ကိဏာတိ- ကိဏန္တိ / ကိဏမာန
- coreti: corenta / corayamāna စောရေတိ- စောရေန္တိ / စောရမာန
- pacati: pacanta / pacamāna ပစတိ- ပစန္တိ / ပစမာန

The feminine gender is formed by adding -ntī/mānā to the verbal base.

When -ntī is added, the present participle feminine is declined like feminine nouns ending in -ī. When -mānā is added, it is declined like feminine nouns ending in -ā.

ဣတ္ထိလိင်၌ 'န္တိ' ဆက်ထားသော ပစ္စုပ္ပန်ကိတ်ကို 'ဤ' ပစ္စည်းထပ်ဆက်၍ -န္တိ ဟု တည်ပြီးနောက် 'ဤ-သရဆုံး 'နဒီ' ကဲ့သို့၎င်း၊ 'မာန' ဆက်ထားသော ပစ္စုပ္ပန်ကိတ် 'အာ' ပစ္စည်းထပ်ဆက်၍ အာ-သရဆုံး ကညာ ကဲ့သို့၎င်းရုပ်စဉ်ရ၏။

- kiṇāti: kiṇantī / kiṇamānā ကိဏာတိ= ကိဏန္တိ / ကိဏမာနာ
- coreti: corentī / corayamānā စောရေတိ= စောရေန္တိ / စောရမာနာ
- pacati: pacantī / pacamānā ပစတိ= ပစန္တိ / ပစမာနာ

2.5 The Past Participle

အတိတ်ကိတ်

Past participles are mostly formed by added -ta to the root with or without the connecting vowel -i-.

Past participles have a passive meaning when they are formed from transitive verbs, but from intransitive verbs they have an active meaning.

They are declined in the three genders, as -a ending nouns in the masculine and the neuter, and -ā ending nouns in the feminine.

ဓာတ်၏အဆုံးကို 'ဣ' သရပြောင်း၍၎င်း, မပြောင်းပဲ၎င်း 'တ' ပစ္စည်း ဆက်ထားသောပုံစံသည် အတိတ်ကိတ်ဖြစ်သည်။

သကမ္မကဓာတ်မှ ပြုလုပ်ရရှိသော အတိတ်ကိတ်သည် ကမ္မဝါကျ (Passive)

သဘောကိုဆောင်၏။ အကမ္မကဓာတ်မှ ပြုလုပ်ရရှိသော အတိတ်ကိတ်သည်

ကတ္တုဝါကျ (Active) သဘောကိုဆောင်၏။

အတိတ်ကိတ်ကို (ပု)၌ အ-သရဆုံး ဒေဝ ကဲသို့၎င်း၊ (န)၌ အ-သရဆုံး စိတ္တ
ကဲ့သို့၎င်း၊ (ဣ)၌ အာ-သရဆုံး ကညာ ကဲ့သို့၎င်း လိင်သုံးပါးရုပ်စဉ်ရ၏။
အခြေပြုပါဠိသဒ္ဒါ နှာ-ဇာ တွင် အကျယ်လေ့လာနိုင်ပါသည်။

• āmasati: āmasita, āmaṭṭha	အာမသတိ - အာမသိတ, အာမဋ္ဌ
• ārabhati: āraddha	အာရတတိ - အာရဒ္ဓ
• āsiñcati: āsitta	အာသိဉ္စတိ - အာသိတ္တ
• karoti: kata	ကရေတတိ - ကတ
• kasati: kasita, kaṭṭha	ကသတိ - ကသိတ, ကဋ္ဌ
• kiṇāti: kīta	ကိဏာတိ - ကိတ
• kujjhati: kuddha	ကုဇ္ဈတိ - ကုဒ္ဓ
• khipati: khitta	ခိပတိ - ခိတ္တ
• gacchati: gata	ဂစ္ဆတိ - ဂတ
• gaṇhāti: gahita	ဂဏှာတိ - ဂဟိတ
• cavati: cuta	စဝတိ - စုတ
• coreti: corita	စောရေတိ - စောရိတ
• chindati: chinna	ဆိန္ဒတိ - ဆိန္ဒ
• jānāti: jñāta	ဇာနာတိ - ဉာတ
• ḍasati: daṭṭha	ဋသတိ - ဒဋ္ဌ
• tarati: tiṇṇa	တရတိ - တိဏ္ဏ
• tiṭṭhati: ṭhita	တိဋ္ဌတိ - ဌိတ
• dadāti: dinna	ဒဒါတိ - ဒိန္န
• dhovati: dhovita, dhota	ဓောဝတိ - ဓောဝိတ, ဓောတ
• nayati/neti: nīta	နယတိ - နေတိ, နိတ
• nikkhamati: nikkhanta	နိက္ခမတိ - နိက္ခန္တ
• pacati: pacita, pakka	ပစတိ - ပစိတ, ပက္က
• pajahati: pahīna	ပဇဟတိ - ပဟီန
• pavisati: pavitṭha	ပဝိသတိ - ပဝိဋ္ဌ
• passati: diṭṭha	ပဿတိ - ဒိဋ္ဌ
• pasīdati: pasanna	ပသီဒတိ - ပသန္န
• pāpuṇāti: patta	ပါပုဏာတိ - ပတ္တ

• pivati: pīta	ပိတိ -	ပီတ
• pucchati: pucchita, puṭṭha	ပုစ္ဆတိ -	ပုစ္ဆိတ, ပုဋ္ဌ
• phusati: phuṭṭha	ဖုသတိ -	ဖုဋ္ဌ
• bhavati: bhūta	ဘဝတိ -	ဘူတ
• bhindati: bhinna	ဘိန္နတိ -	ဘိန္န
• bhuñjati: bhuñjita, bhutta	ဘုဉ္ဇတိ -	ဘုဉ္ဇိတ, ဘုတ္တ
• mināti: mita	မိနာတိ -	မိတ
• muñcati: mutta	မုဉ္ဇတိ -	မုတ္တ
• labhati: labhita, laddha	လဘတိ -	လဘိတ, လဒ္ဓ
• vapati: vutta	ဝပတိ -	ဝုတ္တ
• vasati: vuttha	ဝသတိ -	ဝုတ္တ
• vippakirati: vippakiṇṇa	ဝိပ္ပကိရတိ -	ဝိပ္ပကိဏ္ဏ
• vivarati: vivaṭa	ဝိဝရတိ -	ဝိဝဋ္ဌ
• suṇāti: suta	သုဏာတိ -	သုတ
• hanati: hata	ဟနတိ -	ဟတ
• harati: haṭa	ဟရတိ -	ဟဋ္ဌ

2.6 The Future Passive Participle ကိစ္စကိတ်

The future passive participle is formed by adding -tabba/-anīya to the base of the verb; -tabba is mostly added with the connecting vowel - These participles are declined like -a ending nouns in the masculine and neuter genders, and like ā ending nouns in the feminine.

ဓာတ်၏နောက်၌ တဗ္ဗ / အနိယ ပစ္စည်းများသက်ထားသောပုံစံသည် ကိစ္စကိတ် ဖြစ်သည်။ (အ၊အာ၊ဩ သရဆုံးသော ဓာတ်များသို့)တဗ္ဗ ပစ္စည်းဆက်သောအခါ အဆုံးသရများကိုချေပြီး 'ဣ' သရခံ၍ ဆက်ရ၏။

ကိစ္စကိတ်ကို ရုပ်စဉ်ရာ၌ အ-သရဆုံး (ပ,န) ကဲ့သို့၎င်း၊ အာ-သရဆုံး (ဣ) ကဲ့သို့၎င်း ရုပ်စဉ်ရ၏။

အခြေပြုပါဠိသဒ္ဒါ နှာ-၁၀၃ တွင် အကျယ် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

- karoti: kātabba / karaṇīya
- pacati: pacitabba / pacanīya
- bhuñjati: bhuñjitabba / bhojanīya

ကရောတိ- ကာတဗ္ဗ / ကရဏီယ

ပစတိ - ပစိတဗ္ဗ / ပစနီယ

ဘုဉ္ဇတိ - ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ / ဘောဇနီယ

2.7 The Causative ကာရိတ်ကြိယာ

Causative verbs are formed by adding -e/-aya/-āpe/-āpayati to the root or verbal base. Sometimes the vowel in the root is strengthened when the suffixes are added. Verbal bases ending in -e/-aya invariably take the suffixes -ape/-āpayati to form the causative.

ဓာတ်/တည်ပုဒ်များသို့ ဧ,အယ,အာပေ,အာပယ ဆက်ထားသောပုံစံသည် ကာရိတ်ကြိယာ၏ ပုံစံ ဖြစ်သည်။

ထိုပစ္စည်းလေးမျိုးတွင် 'ဧ,အယ' သည် တစုံဖြစ်၊ 'အာပေ,အာပယ' သည် တစုံဖြစ်သည် အခြေပြုပါဠိသဒ္ဒါ ၈- ၁၂

- karoti: kāreti / kārāpayati
- kiṇāti: kiṇāpeti / kiṇāpayati
- coreti: corāpeti / corāpayati
- dadāti/deti: dāpeti / dāpayati
- pacati: pāceti / pācayati / pacāpeti / pācāpayati
- bhuñjati: bhojeti / bhojāpeti

ကရောတိ- ကာရေတိ / ကာရာပယတိ

ကိဏာတိ- ကိဏာပေတိ / ကိဏာပယတိ

စောရေတိ- စောရာပေတိ / စောရာပယတိ

ဒဒါတိ/ဒေတိ - ဒါပေတိ / ဒါပယတိ

ပစတိ- ပါစေတိ / ပါစယတိ / ပစာပေတိ / ပါစာပယတိ

ဘုဉ္ဇတိ - ဘောဇေတိ / ဘောဇာပေတိ

2.8 The Potential Mood (Optative)

(သတ္တမီ)

pacati (cooks)	Singular	Plural
Third Person	paceyya	paceyyum
Second Person	paceyyāsi	paceyyātha
First Person	paceyyāmi	paceyyāma

အခြေပြုပါဠိသဒ္ဒါ နှာ- ၄၅ တွင် အကျယ်ရှုပါ။

ပစတိ	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
ပဌမ	ပစေယျ	ပစေယျံ
မဒ္ဒမိမ	ပစေယျာသိ	ပစေယျာထ
ဥတ္တမ	ပစေယျာမိ	ပစေယျာမ

2.9 The Imperative Mood

(ပဉ္စမီ)

pacati (cooks)	Singular	Plural
Third Person	pacatu	pacantu
Second Person	paca, pacāhi	pacatha
First Person	pacāmi	pacāma

အခြေပြုပါဠိသဒ္ဒါ နှာ- ၃၁ တွင် အကျယ်ရှုပါ။

ပစတိ	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
ပဌမ	ပစတု	ပစန္တု
မဒ္ဒမိမ	ပစ, ပစာဟိ	ပစထ
ဥတ္တမ	ပစာမိ	ပစာမ

2.10 The Absolutive (Gerund or Indeclinable Participle)

ပုဗ္ဗကာလကိတ် (အခြေပြုပါဠိသဒ္ဒါ နှာ-၇၅ တွင် အကျယ်ရှုပါ။

- āgacchati: āgantvā, āgama အာဂစ္ဆတိ- အာဂန္တာ, အာဂမ္မ
- ādadāti: ādāya အာဒဒတိ- အာဒါယ

• āruhati: āruyha	အာရဟတိ- အာရယု
• uṭṭhahati: uṭṭhahitvā, uṭṭhāya	ဥဋ္ဌဟတိ- ဥဋ္ဌဟိတွာ, ဥဋ္ဌာယ
• oruhati: oruyha	ဩရဟတိ- ဩရယု
• karoti: katvā	ကရောတိ- ကတွာ
• kiṇāti: kiṇitvā	ကိဏာတိ- ကိဏိတွာ
• gacchati: gantvā	ဂစ္ဆတိ- ဂန္ဓာ
• gaṇhāti: gaṇhitvā, gahetvā	ဂဏှာတိ- ဂဏှိတွာ, ဂဟေတွာ
• coreti: coretvā	စောရေတိ- စောရေတွာ
• jānāti: jānitvā, ñatvā	ဇာနာတိ- ဇာနိတွာ, ဥတွာ
• tiṭṭhati: ṭhatvā	တိဋ္ဌတိ- ဋ္ဌတွာ
• dadāti: daditvā, datvā	ဒဒါတိ- ဒဒိတွာ, ဒတွာ
• nahāyati: nahāyitvā, nahātvā	နဟာယတိ- နဟာယိတွာ, နာတွာ
• nikkhamati: nikkhamitvā, nikkhamma	နိက္ခမတိ- နိက္ခမိတွာ, နိက္ခမ္မ
• pacati: pacitvā	ပစတိ- ပစိတွာ
• pajahati: pajahitvā, pahāya	ပဇောတိ- ပဇောဟိတွာ, ပဟာယ
• passati: passitvā, disvā	ပဿတိ- ပဿိတွာ, ဒိသွာ
• pāpuṇāti/pappoti: pāpuṇitvā, patvā	ပါပုဏာတိ/ပပ္ပေတိ - ပါပုဏိတွာ, ပတွာ
• bhuñjati: bhuñjitvā, bhutvā	ဘုဉ္ဇတိ- ဘုဉ္ဇိတွာ, ဘုတွာ
• suṇāti: suṇitvā, sutvā	သုဏာတိ- သုဏိတွာ, သုတွာ
• hanati: hanitvā, hantvā	ဟနတိ- ဟနိတွာ, ဟန္ဓာ
• hoti: hutvā	ဟောတိ - ဟုတွာ

2.11 The Infinitive လက္ခတ္တကိတ်

အခြေပြုပါဠိသဒ္ဒါ နှာ-ဓာတွင် အကျယ်ရှုပါ။

• karoti: kātuṃ	ကရောတိ - ကာတုံ
• kiṇāti: kiṇitum	ကိဏာတိ - ကိဏိတုံ
• gacchati: gantum	ဂစ္ဆတိ - ဂန္တုံ

• gaṇhāti: gaṇhituṃ, gaṇhetuṃ	ဂဏှာတိ - ဂဏှိတုံ , ဂဟေတုံ
• coreti: coretuṃ	စောရေတိ - စောရေတုံ
• jānāti: jñātuṃ	ဇာနာတိ - ဉာတုံ
• tiṭṭhati: ṭhātuṃ	တိဋ္ဌတိ - ဋ္ဌာတုံ
• dadāti: dātuṃ	ဒဒါတိ - ဒါတုံ
• pacati: pacituṃ	ပစတိ - ပစိတုံ
• pivati: pivituṃ, pātuṃ	ပိဝတိ - ပိဝိတုံ, ပါတုံ
• suṇāti: suṇituṃ, sotuṃ	သုဏာတိ - သုဏိတုံ, သောတုံ

3. Vocabulary

3.1 The Pāli Alphabet ပါဠိအက္ခရာများ

Vowels

a, ā, i, ī, u, ū, e, o

သရများ

အ, အာ, ဣ, ဩ, ဧ, ဩ

Consonants

ဗျည်းများ

Gutturals

k, kh, g, gh, ṅ

Palatals

c, ch, j, jh, ñ

Cerebrals

t, th, d, dh, ṇ

Dentals

t, th, d, dh, n

Labials

p, ph, b, bh, m

Miscellaneous

y, r, l, v, s, h, ḷ, ṡ

ဝက်ဗျည်း { ကဏ္ဍဇ
တာလုဇ
မုဒ္ဒဇ
ဒန္တဇ
ဩဋ္ဌဇ

က , ခ , ဂ , ဃ , င

စ , ဆ , ဇ , ဈ , ည

ဋ , ဌ , ဒ , ပ , ဏ

တ , ထ , ဒ , ဓ , န

ပ , ဖ , ဗ , ဘ , မ

အဝက်ဗျည်း အဝက်

ယ , ရ , လ , ဝ , သ , ဟ , ဌ , အံ

3.2 Abbreviations

adj. adjective.

သင်္ကေတလက္ခဏာ

နာမဝိသေသန (နာဝိ)

adv. adverb.

ကြိယာဝိသေသန (ကြိဝိ)

conj. conjunction.

သမ္ပန္န (သံ)

f. feminine noun.

ဣတ္ထိလိင် (ဣ)

ind. indeclinable.

နိပါတ်ပုဒ် နှင့် ဥပသာရပုဒ် (အဗျယပုဒ်) (ဗျ)

m. masculine noun.

ပုလ္လိင် (ပု)

n. neuter noun.

နပုလ္လိင် (န)

pron. pronoun.

နာမ်စား

v. verb.

ကြိယာ (ကြိ)

ဗဟုသုတ - ဝိသုဒ္ဓိ

A

akusala (n.) evil, demerit.	အကုသလ (န)	အကုသိုလ်, မကောင်းခြင်း, မလိမ္မာခြင်း
akkosati (v.) scolds.	အက္ကောသတိ (ကြိ)	ဆဲရေး၏
akkhi (n.) eye.	အက္ခိ (န)	မျက်စိ
aggi (m.) fire.	အဂ္ဂိ (ပု)	မီး
aṅguli (f.) finger.	အင်္ဂုလိ (ဣ)	လက်ချောင်း, ခြေချောင်း
acci (n.) flame.	အစ္ဆိ (န/ဣ)	မီးလျှံ, မီးတောက်
aja (m.) goat.	အဇ (ပု)	ဆိတ်
ajja (ind.) today.	အဇ္ဇ (ဗျ)	ယနေ့
aṭṭavi (f.) forest.	အဋ္ဌဝီ (ဣ)	တော
aṭṭhi (n.) bone, seed.	အဋ္ဌိ (န)	အရိုး
atithi (m.) guest.	အတိထိ (ပု)	ဧည့်သည်
atthaññī (m.) benevolent person.	အတ္ထညဉ္ဇ (ပု)	အနက်ကိုသိတက်သူ
atthi (v.) verb to be, is.	အတ္ထိ (ကြိ)	ရှိသည်, ဖြစ်သည်
addhā (ind. adv.) certainly, indeed.	အဒ္ဓါ (ဗျ, ကြိဝိ)	စင်စစ်
adhigacchati (v.) understands, attains.	အဓိဂစ္ဆတိ (ကြိ)	သိ၏, ရ၏, ရောက်၏
adhipati (m.) lord, leader, chief.	အဓိပတိ (ပု)	အကြီးအမှူး, အရှင်သခင်
anicca (adj.) impermanent.	အနိစ္စ (နာမဝိ)	မမြဲသော
anukampati (v.) feels compassionate.	အနုကမ္ပတိ (ကြိ)	အစဉ်သနား၏
anugacchati (v.) follows.	အနုဂစ္ဆတိ (ကြိ)	အစဉ်လိုက်၏, လိုက်ပို့၏
anubandhati (v.) follows, chases after.	အနုဗန္ဓတိ (ကြိ)	အစဉ်ဖွဲ့၏, အစဉ်တစိုက်လိုက်၏

anusāsati (v.) instructs, admonishes.	အနုသာသတိ (ကြိ)	ဆုံးမ၏၊ ကံမြစ်၏
antarā (ind.) between	အန္တရာ (ဗျ)	အကြား
amacca (m.) minister.	အမစ္ဆ (မ)	အမတ်
ambu (n.) water.	အမ္ဗု (န)	ရေ
ammā (f.) mother.	အမ္မာ (လူ)	အမိ
arañña (n.) forest.	အရည (န)	တော
ari (m.) enemy.	အရိ (ပု)	ရန်သူ
asakkoti (v.) unable.	အသက္ကောတိ (ကြိ)	မစွမ်းနိုင်သည်
asani (f.) thunder.	အသနိ (လူ)	မိုးကြိုး
asanisadda (m.) peal/sound of thunder.	အသနိသဒ္ဓ (ပု)	မိုးကြိုးသံ
asappurisa (m.) wicked man.	အသပ္ပုရိသ (ပု)	သူယုတ်မာ
asi (m.) sword.	အသိ (ပု)	သန်လျက်
assa (m.) horse.	အဿ (ပု)	မြင်း
assu (n.) tear.	အဿု (န)	မျက်ရည်
ahaṃ (pron.) I.	အဟံ (နာမ်စား)	ငါသည်၊ ကျွန်ုပ်သည်
ahi (m.) serpent.	အဟိ (ပု)	မြွေ

Ā

ākaṅkhati (v.) hopes, expects.	အာကင်္ခတိ (ကြိ)	အလိုရှိ၏၊ တောင့်တ၏
ākaddhati (v.) drags, pulls.	အာကဇတိ (ကြိ)	ငင်၏၊ ဆွဲငင်၏
ākāsa (m.) sky.	အာကာသ (ပု)	လဟာ၊ ကောင်းကင်
ākhu (m.) rat, mouse.	အာခု (ပု)	ကြွက်
āgacchati (v.) comes.	အာဂစ္ဆတိ (ကြိ)	လာ၏၊ ရောက်လာ၏
ācariya (m.) teacher.	အာစရိယ (ပု)	ဆရာ
ādadāti (v.) takes.	အာဒဒတိ (ကြိ)	ခံယူ၏၊ သင်ယူ၏

āneti (v.) brings, leads.	အာနေတိ (ကြိ)	ဆောင်၏, ယူဆောင်၏
āpaṇa (n.)	အာပဏ (န)	ဈေး, ဈေးရုံ, ဈေးတန်း
shop, bazaar.		
āmanteti (v.)	အာမန္တေတိ (ကြိ)	ခေါ်၏, မိန့်၏, တိုင်ပင်၏
addresses.		
āmasati (v.)	အာမသတိ (ကြိ)	သုံးသပ်၏
touches, strokes.		
ārabhati (v.) begins,	အာရဘတိ (ကြိ)	အစပြု၏, အားထုတ်၏
starts, commences.		
āruhati (v.)	အာရုဟတိ (ကြိ)	တက်၏, စီး၏
climbs, ascends.		
āroceti (v.) informs.	အာရောစေတိ (ကြိ)	ကြား၏, ပြောကြား၏
āloka (m.) light.	အာလောက (ပု)	အလင်း, အလင်းရောင်
āvahati (v.)	အာဝဟတိ (ကြိ)	ရွက်ဆောင်၏,
brings forth.		ဆောင်ယူလာ၏
āvāṭa (m.) pit.	အာဝါဠ (ပု)	တွင်း
āsana (n.) seat.	အာသန (န)	နေရာ, ထိုင်ခြင်း, နေခြင်း
āsiñcati (v.) sprinkles.	အာသိဉ္ဇတိ (ကြိ)	သွန်းလောင်း၏
āharati (v.) brings.	အာဟရတိ (ကြိ)	ဆောင်ယူ၏, ထုတ်ဆောင်၏
āhiṇḍati (v.)	အာဟိဏ္ဍတိ (ကြိ)	လှည့်လည်၏
wanders, roams.		

I

icchatī (v.)	ဣစ္ဆတိ (ကြိ)	အလိုရှိ၏, တောင့်တ၏
wishes, desires.		
itthī (f.) woman.	ဣတ္ထီ (ဣ)	မိန်းမ
iddhi (f.) psychic power.	ဣဒ္ဓိ (ဣ)	ဘုန်းတန်ခိုး
isi (m.) sage.	ဣသိ (ပု)	ရသေ့, ရဟန်း

U

uggaṇhāti (v.) learns.	ဥဂ္ဂဏှာတိ (ကြိ)	သင်ယူ၏
ucchu(m.)sugar cane.	ဥစ္ဆူ (ပု)	ကြံပင်
uṭṭhahati (v.) gets up, stands up.	ဥဗ္ဗဟတိ (ကြိ)	ထ၏, အားထုတ်၏
uttarati (v.) comes out of (water).	ဥတ္တရတိ (ကြိ)	ကူးခတ်၏, တက်၏
uḍḍeti (v.) flies.	ဥဇ္ဈေတိ (ကြိ)	ပျံတက်သွား၏
udaka (n.) water.	ဥဒက (န)	ရေ
udadhi (m.) ocean, sea.	ဥဒဓိ (ပု)	ပင်လယ်, သမုဒ္ဒရာ
udeti (v.) (sun or moon) rises.	ဥဒေတိ (ကြိ)	တက်၏, ထွက်၏
upamā (f.) simile.	ဥပမာ (လု)	နှိုင်းယှဉ်ခြင်း, တူခြင်း
upalimpati(v.)smears.	ဥပလိမ္ပတိ (ကြိ)	လိမ်းကျံ၏
upasaṅkamati (v.) approaches.	ဥပသင်္ကမတိ (ကြိ)	ဆည်းကပ်၏, ခစား၏
upāsaka (m.) lay devotee.	ဥပါသက (ပု)	ရတနာသုံးပါးဆည်းကပ်သူ
uppajjati (v.) is born.	ဥပ္ပဇ္ဈတိ (ကြိ)	ဖြစ်ပေါ်၏, ထင်ရှားဖြစ်၏
uppatati (v.) flies, jumps up.	ဥပ္ပတတိ (ကြိ)	ပျံတက်၏, ခုန်တက်၏
uyyāna (n.) park.	ဥယျာန (န)	ဥယျာဉ်, ပန်းခြံ, သစ်သီးခြံ
uraga (m.) reptile.	ဥရဂ (ပု)	မြွေ, နဂါး
ussahati (v.) tries.	ဥဿဟတိ (ကြိ)	အားထုတ်၏, စွမ်းနိုင်၏
ussāpeti (v.) hoists.	ဥဿာပေတိ (ကြိ)	စိုက်ထူ၏, ပင့်မြှောက်၏

O

ocināti (v.) picks, collects.	ဩစိနာတိ (ကြိ)	ဆွတ်၏, ခူး၏
ojavant (adj.)	ဩဇေန္တ (နာဝိ)	စွမ်းရည်ရှိသော

nourishing, luscious.

otarati (v.) gets down, ဩတရတိ (ကြိ)

ဆင်းသက်၏

descends (into water).

odana (m.) cooked rice. ဩဒန (ပု)

ထမင်း

obhāseti(v.)illuminates. ဩဘာသေတိ (ကြိ)

ထွန်းလင်းစေ၏

oruhati (v.) ဩရဟတိ (ကြိ)

ဆင်း၏

climbs down,descends.

oloketi (v.) looks at. ဩလောကေတိ (ကြိ)

ကြည့်၏

ovadati (v.) advises. ဩဝဒတိ (ကြိ)

ဆုံးမ၏

ovaraka (m.)bedroom. ဩဝရက (ပု)

တိုက်ခန်း

ovāda (m.) advice. ဩဝါဒ (ပု)

အဆုံးအမ, ဆုံးမခြင်း

K

kakaca (m.) saw. ကကစ (ပု)

လွှ

kaññā (f.) girl. ကညာ (လူ)

သူငယ်မ,သတို့သမီး

kaṭacchu (m.) spoon. ကဋ္ဌစ္ဆ (ပု)

ယောက်မ, ဇွန်း

kaṇeru (f.) ကဏေရ (လူ)

ဆင်မယဉ်သာ (ဆင်ပေါက်)

cow-elephant.

kattar (m.) doer. ကတ္တရံ (ပု)

ပြုလုပ်သူ

kathā (f.) speech. ကထာ (လူ)

စကား, ပြောဆိုခြင်း

katheti (v.) speaks. ကထေတိ (ကြိ)

ဆို၏, ပြောဆို၏

kadalī (f.) ကဒလီ (လူ)

ငှက်ပျောပင်

banana, plantain.

kapi (m.) monkey. ကပိ (ပု)

မျောက်

kamma (n.) ကမ္မ (န)

ပြုခြင်း, ကံ

deed, action.

kadāci karahaci (adv.) ကဒါစိ, ကရဟစိ (ဗျ)

တစ်ရံတစ်ခါ, ရံခါ

sometimes, seldom.

karoti (v.) verb to do, ကရောတိ (ကြိ)

ပြု၏, ဆောင်ရွက်၏

does, commits.

karī (m.) elephant.	ကရီ (ပု)	ဆင်
kavi (m.) poet.	ကဝိ (ပု)	ပညာရှိ
kasati (v.) ploughs.	ကသတိ (ကြိ)	ထွန်၏, ခြစ်၏
kassaka (m.) farmer.	ကဿက (ပု)	လယ်သမား
kāka (m.) crow.	ကာက (ပု)	ကျီး (ကျီးကန်း)
kāya (m.) body.	ကာယ (ပု)	ကိုယ်
kāruṇika (adj.)	ကာရုဏိက (နာဝိ)	သနားခြင်းရှိသည်
kind, compassionate.		
kāsu (f.) pit.	ကာသု (ဣ)	တွင်း
kiṇāti (v.) buys.	ကိဏာတိ (ကြိ)	ဝယ်၏
kilañjā (f.) mat.	ကိလဉ္ဇ (ဣ)	ဖျာ
kīlati (v.) plays.	ကီဠတိ (ကြိ)	ကစားမြူးတူး၏
kukkura (m.) dog.	ကုက္ကုရ (ပု)	ခွေး
kucchi (m.) belly.	ကုစ္ဆိ (ပု)	ဝမ်း
kujjhati (v.) gets angry.	ကုဇ္ဈတိ (ကြိ)	အမျက်ထွက်၏
kuṭṭhī (m.) leper.	ကုဠီ (ပု)	နူနာစွဲသောသူ
kuddāla (m.) hoe.	ကုဒ္ဒါလ (ပု)	ပေါက်တူး
kumāra (m.) boy.	ကုမာရ (ပု)	သူငယ်, သတို့သား
kumārī (f.) girl.	ကုမာရီ (ဣ)	သတို့သမီး, မိန်းကလေး
kulavant (adj.)	ကုလဝန္တ (နာဝိ)	အမျိုးမြတ်သော
man of good family.		
kulāvaka (n.) nest.	ကုလာဝက (န)	အသိုက်
kusala (n.) good, merit.	ကုသလ (န)	ကုသိုလ်
kusuma (n.) flower.	ကုသုမ (န)	ပန်း, ပန်းပွင့်
kuhiṃ (adv.) where.	ကုဟိံ (ကြိဝိ)	အဘယ်အရပ်၌/သို့
ketu (m.) banner.	ကေတု (ပု)	တံခွန်, အလံ, အမှတ်တံဆိပ်

Kh

khagga (m.) sword.	ခဂ္ဂ (ပု)	သန်လျက်
khaṇati (v.) digs.	ခဏတိ (ကြိ)	တူး၏, တူးဖြို၏

khaṇḍa (n.) piece.	ခဏ္ဍ (န)	အခွဲအစိတ်, အထုံးအပိုင်း
khādati (v.) eats.	ခါဒတိ (ကြိ)	စား၏, ခဲ၏
khādanīya (n.) food.	ခါဒနီယ (န)	စားစရာ, ခဲဖွယ်
kipati (v.) throws.	ခိပတိ (ကြိ)	ပစ်၏, ပစ်ချ၏, ပစ်လွှင့်၏
khippaṃ (adv.) soon.	ခိပ္ပံ (ကြိဝိ)	လျင်စွာ, အလျင်အမြန်
khīra (n.) milk.	ခီရ (န)	နို့ရည်
khudā (f.) hunger.	ခုဒါ (ဣ)	ဆာလောင်ခြင်း, ငတ်မွတ်ခြင်း
khetta (n.) field.	ခေတ္တ (န)	လယ်

G

Gaṅgā(f.)river Ganges.	ဂင်္ဂ (ဣ)	ဂင်္ဂါမြစ်
gacchati (v.) goes.	ဂစ္ဆတိ (ကြိ)	သွား၏
gaṇhāti (v.) takes.	ဂဏှတိ (ကြိ)	ယူ၏, ကောက်ယူ၏
gantar (m.)	ဂန္တရီ(ပု)	သွားသောသူ
one who goes.		
garu (m.) teacher.	ဂရု (ပု)	ဆရာ
gahapati (m.)	ဂဟပတိ (ပု)	အိမ်ရှင်, သူကြွယ်
householder.		
gāma (m.) village.	ဂါမ (ပု)	ရွာ
gāyati (v.) sings.	ဂါယတိ (ကြိ)	သီဆို၏
gāvī (f.) cow.	ဂါဝီ (ဣ)	နွားမ
giri (m.) mountain.	ဂိရီ (ပု)	တောင်
gilāna (adj.)sick man.	ဂိလာန (နာမဝိ)	ဖျားနာခြင်း, လူနာ
gīta (n.) song.	ဂီတ (န)	သီချင်း, သီဆိုခြင်း
gīvā (f.) neck.	ဂီဝါ (န)	လည်ပင်း
guṇavant (adj.)	ဂုဏဝန္တ (နာဝိ)	ဂုဏရှိသော
virtuous.		
guhā (f.) cave.	ဂုဟာ (ဣ)	လိုဏ်ခေါင်း, ဂူ
geha (n.)house,home.	ဂေဟ (န)	အိမ်
goṇa (m.) ox, bull.	ဂေါဏ (ပု)	နွား

Gh

ghaṭa (m.) pot.	ဃဋ (ပု)	အိုး
ghara (n.) house.	ဃရ (န)	အိမ်

C

ca (ind. conj.) and.	စ (ဗျ, သံ)	လည်း, ၎င်း
cakkhu (n.) eye.	စက္ခု (န)	မျက်စိ
cakkhumant (adj.)	စက္ခုမန္တ (နာဝိ)	
having eyes.		
caṇḍāla (m.) outcast.	စဏ္ဍာလ (ပု)	ဒွန်းစဏ္ဍား
canda (m.) moon.	စန္ဒ (ပု)	လ
carati (v.) wonders,	စရတိ (ကြိ)	လှည့်လည်၏, ကျင့်သုံး၏
conducts oneself.		
cavati (v.) departs, dies.	စဝတိ (ကြိ)	စုတေ၏, ပျက်စီး၏, သေ၏
citta (n.) mind.	စိတ္တ (န)	စိတ်
cinteti (v.) thinks.	စိန္တေတိ (ကြိ)	ကြံစည်၏
cīvara (n.) robe.	စီဝရ (န)	သင်္ကန်း
cumbati (v.) kisses.	စုမ္ဘတိ (ကြိ)	နမ်း၏
cora (m.) thief.	စောရ (ပု)	ခိုးသူ
coreti (v.) steals.	စောရေတိ (ကြိ)	ခိုး၏

Ch

chaddeti (v.)	ဆဇ္ဇေတိ (ကြိ)	စွန့်ပစ်၏, စွန့်လွှတ်၏
throws away.		
chādeti (v.)	ဆာဒေတိ (ကြိ)	ဝတ်၏, ဖုံးလွှမ်း၏
covers, conceals.		
chāyā (f.)	ဆာယာ (လူ)	အရပ်, အရိပ်အယောင်
shadow, shade.		
chindati (v.) cuts.	ဆိန္နတိ (ကြိ)	ဖြတ်၏, ပိုင်း၏, လှီး၏

J

jaṇṇu (n.)	ဧဏ္ဍု (န)	ပုဆစ်, ဒူးခေါင်း
knee. Also: jāṇu		
jala (n.) water.	ဇလ (န)	ရေ
jāṇu (n.)	ဇာဏု (န)	ပုဆစ်, ဒူးခေါင်း
knee. Also: jaṇṇu		
jānāti (v.) knows.	ဇာနာတိ (ကြိ)	သိ၏
jāleti (v.) kindles, lights.	ဇာလေတိ (ကြိ)	ထွန်း၏, တောက်စေ၏
jināti (v.) wins.	ဇိနာတိ (ကြိ)	အောင်၏, နိုင်၏
jivhā (f.) tongue.	ဇိဝါ (လ္လ)	လျှာ
jīvati (v.) lives.	ဇီဝတိ (ကြိ)	အသက်ရှင်/ အသက်မွေး၏
jetar (m.) victor.	ဇေတရံ (ပု)	အောင်သောသူ

Ṭh

ṭhapeti (v.)	ဌပေတိ (ကြိ)	ထား၏
keeps, places.		

Ḍ

ḍasati (v.) bites, stings.	ဋသတိ (ကြိ)	ကိုက်၏
----------------------------	------------	--------

T

taṇḍula (n.) raw rice.	တဏ္ဍုလ (န)	ဆန်
tattha (adv.) there.	တတ္ထ (ကြိဝိ)	ထိုအရပ်၌, ထိုအရာ၌
tattha tattha (adv.)	တတ္ထ တတ္ထ (ကြိဝိ)	ထိုထိုအရပ်၌/သို့
here and there.		
tathā (adv.) likewise.	တထာ (ကြိဝိ)	ထိုကဲ့သို့
Tathāgata (m.)	တထာဂတ (ပု)	မြတ်စွာဘုရား
the Buddha.		
tarati (v.)	တရတိ (ကြိ)	ကူး၏, လွန်မြောက်၏
crosses (water).		
taru (m.) tree.	တရု (ပု)	သစ်ပင်
taruṇī (f.)	တရုဏီ (လ္လ)	မိန်းမပျို

young woman.

tāpasa (m.) hermit.

tiṭṭhati (v.)

stands, stays.

tiṇa (n.) grass.

tīra (n.) bank.

tuṇḍa (n.) beak.

tela (n.) oil.

tvam (pron.) you.

တာပသာ (ပု)

တိဋ္ဌတိ (ကြိ)

တိဏ (န)

တီရ (န)

တုဏ္ဍ (န)

တေလ (န)

တံ (နာမ်စား)

ရသေ့

ရပ်၏, တည်၏

မြက်

ကမ်းပါး

နှုတ်သီး

ဆီ

သင်သည်

Th

thaketi (v.)

shuts, closes.

thoka (adj.) little.

ထကေတိ (ကြိ)

ထောက (နာဝိ)

ပိတ်စေ၏

အနည်းငယ်သော

D

dakkha (adj.) clever.

dadāti (v.)

gives. Also: deti

daddu (f.) eczema.

dadhi (n.) curd.

dāṭhī (m.) tusker.

dātar (m.) giver.

dāna(n.) alms, charity.

dāraka (m.) child.

dārikā (f.) girl.

dāru (n.) firewood.

dāsa (m.) servant.

dīghajīvī (m.)

one with long life.

ဒက္ခ (နာဝိ)

ဒဒါတိ (ကြိ)

ဒဒ္ဓု (ဣ)

ဒဓိ (န)

ဒါဠီ (ပု)

ဒါတရံ (ပု)

ဒါန (န)

ဒါရက (ပု)

ဒါရိကာ (ဣ)

ဒါရု (န)

ဒါသ (ပု)

ဒီဃဇီဝိ (ပု)

လိမ္မာသည်, တက်စွမ်းသည်

ပေး၏, ပေးလှူ၏

ပွေးနာ, ပွေးညှင်း

နို့ခမ်း

အစွယ်

ပေးလှူသောသူ

စွန့်ကြဲခြင်း

သူငယ်, သတို့သား

သူငယ်မ, သတို့သမီးငယ်

သစ်သား, ထင်း

ကျွန်

ရှည်သောအသက်ရှိသည်

dīpa (m.) island, lamp.	ဒီပ (ပု)	ကျွန်း, ဆီမီး
dīpi (m.) leopard.	ဒီပိ (ပု)	သစ်သတ္တဝါ
dukkha (n.) suffering.	ဒုက္ခ (န)	ဆင်းရဲခြင်း
dubbala (adj.) weak.	ဒုဗ္ဗလ (နာဝိ)	အားနည်းသည်
dussa (n.) cloth.	ဒုဿ (န)	အဝတ်, ပုဆိုး
duhati (v.) milks.	ဒုဟတိ (ကြိ)	နို့ညှစ်၏
duhitar (f.) daughter.	ဒုဟိတရီ (လူ)	သမီး
dūta (m.) messenger.	ဒူတ (ပု)	တမန်သည်
dūseti (v.)	ဒူသေတိ (ကြိ)	ပျက်စီးစေ၏, ပျက်ဆီး၏
pollutes, spoils.		
deti (v.)	ဒေတိ (ကြ)	ပေးလှူ၏
gives. Also: dadāti		
deva (m.) deity, god.	ဒေဝ (ပု)	နတ်
devatā (f.) deity.	ဒေဝတာ (လူ)	နတ်
devī (f.) queen.	ဒေဝီ (လူ)	မိဖုရား
deseti (v.) preaches,	ဒေသေတိ (ကြိ)	ဟောကြား၏, ညွှန်ကြား၏
instructs, points out.		
doṇi (f.) boat.	ဒေါနီ (လူ)	လှေ
dvāra (n.) door.	ဒွါရ (န)	တံခါး

Dh

dhañña (n.) corn.	ဓည (န)	စပါး
dhana (n.) wealth.	ဓန (န)	ဥစ္စာ
dhanavant (adj.) rich.	ဓနဝန္တ (နာဝိ)	ဥစ္စာရှိသော ၊ သူ
dhanu (n.) bow.	ဓနု (န)	လေး
dhamma (m.)	ဓမ္မ (ပု)	သူတော်ကောင်းတရား
doctrine, truth.		
dhātu (f.) element, relic.	ဓာတု (လူ)	ဓာတ်, အရိုး
dhāvati (v.) runs.	ဓာဝတိ (ကြိ)	ပြေးသွား၏
dhītar (f.) daughter.	ဓီတရီ (လူ)	သမီး

dhīvara (m.) fisherman.	ဇီဝရ (ပု)	တံငါ
dhenu (f.) cow.	ဓေန (လူ)	နို့ညှစ်နွားမ
dhovati (v.) washes.	ဓောဝတိ (ကြံ)	ဆေးကြော၏, လျှော်ဖွတ်၏
N		
na (ind. adv.) not.	န (ဗျ, ကြိဝိ)	မ, မဟုတ်
nagara (n.) city, town.	နဂရ (န)	မြို့
naccati (v.) dances.	နစ္စတိ (ကြံ)	က၏, ကခုန်၏
nattar (m.) grandson.	နတ္တရံ (ပု)	မြေး
natthi (adj.) no.	နတ္ထိ (နာဝိ)	မရှိ
nadī (f.) river.	နဒီ (လူ)	မြစ်
namassati (v.)	နမဿတိ (ကြံ)	ရှိခိုး၏
salutes, worships.		
nayana (n.) eye.	နယန (န)	မျက်စိ
nara (m.) man, person.	နရ (ပု)	လူ
naraka (m.)	နရက (ပု)	ငရဲ, ချောက်
hell, purgatory.		
nava (adj.) new.	နဝ (နာဝိ)	အသစ်
nahāyati (v.) bathes.	နဟာယတိ (ကြံ)	ရေချိုး၏
nānā (ind.) various.	နာနာ (ဗျ)	အသီးသီး, ကြည့်၍, ကင်း၍
nānākammani (n.)	နာနာကမ္မနိ (န)	အမျိုးမျိုးသောအမှု
various work.		
nārī (f.) woman.	နာရီ (လူ)	မိန်းမ
nāvā (f.) ship.	နာဝါ (လူ)	လှေ
nāvika (m.) sailor.	နာဝိက (ပု)	လှေသူကြီး, လှေမှူး
nāseti (v.) destroys.	နာသေတိ (ကြံ)	ပျက်စီးစေ၏, ဖျက်ဆီး၏
nālī (f.)	နာဠီ (လူ)	
a unit of measure.		
nikkhamati (v.) leaves,	နိက္ခမတိ (ကြံ)	ထွက်သွား၏
sets out, renounces.		
nikkhipati (v.)	နိက္ခိပတိ (ကြံ)	ချထား၏, ထည့်၏

puts down, throws away.

nidhi (m.)

နိဓိ (ပု)

သိုမှီးခြင်း

(hidden) treasure.

nimanteti (v.) invites.

နိမန္တေတိ (ကြိ)

ဖိတ်၏, ပင့်ဖိတ်၏

niraya (m.) purgatory.

နိရယ (ပု)

ငရဲ

niḷiyati (v.) hides.

နိလီယတိ (ကြိ)

နား၏, ပုန်းကွယ်၏

nivāreti (v.) prevents.

နိဝါရေတိ (ကြိ)

တားမြစ်၏

nivāsa (m.) house.

နိဝါသ (ပု)

နေရာ, နေခြင်း

nisīdati (v.) sits.

နိသီဒတိ (ကြိ)

ထိုင်၏, နေ၏

nīhareti (v.) takes out.

နီဟရေတိ (ကြိ)

ထုတ်ဆောင်စေ၏, ပယ်၏

netar (m.) leader.

နေတရံ (ပု)

ခေါင်းဆောင်

neti (v.)

နေတိ (ကြိ)

ဆောင်၏, ယူဆောင်၏

leads, takes away.

P

pakka (adj.) ripe.

ပက္က (နာဝိ)

ရင့်သည်, မှည့်သောအသီး

pakkosati (v.)

ပက္ကောသတိ (ကြိ)

ခေါ်၏, ဟစ်အော်၏

calls, summons.

pakkhipati (v.)

ပက္ခိပတိ (ကြိ)

ပစ်ချ၏, ချထား၏, ထည့်၏

puts, places, deposits.

pakkhī (m.) bird.

ပက္ခီ (ပု)

ငှက်

pacati (v.) cooks.

ပစတိ (ကြိ)

ချက်၏, ပြုတ်၏

pajahati (v.) gives up,

ပဇောတိ (ကြိ)

ပယ်စွန့်၏, ပယ်ဖျောက်၏

abandons, rejects.

pañjara (m.) cage.

ပဉ္ဇရ (ပု)

ချိုင့်

paññavant (adj.) wise. ပညာဝန္တ (နာဝိ)

paññā (f.) wisdom.

ပညာ (ဏ)

ပညာ

pañha (m.) question.

ပဉ္စ (ပု)

အမေး, မေးခြင်း, ပြဿနာ

paṭiccādeti (v.)

ပဋိစ္စာဒေတိ (ကြိ)

conceals, hides.

paṭiyādeti (v.)prepares.	ပဋိယာဒေတိ (ကြိ)	ပြုပြင်၏, စီရင်၏
paṇḍita (m.)	ပဏ္ဍိတ (ပု)	ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်
wise man, sage.		
paṇṇa (n.) leaf.	ပဏ္ဏ (န)	သစ်ရွက်
patati (v.) falls.	ပတတိ (ကြိ)	ကျ၏, ကြွေ၏
pati (m.)	ပတိ (ပု)	လင်
husband, master.		
patta (m.) bowl.	ပတ္တ (ပု)	သပိတ်, ခွက်
patthanā(f.)aspirations,	ပတ္ထနာ (လု)	ဆုတောင်း/တောင့်တခြင်း
hope, expectation.		
pattharati (v.)spreads.	ပတ္ထရတိ (ကြိ)	ဖြန့်၏, ခင်း၏
pattheti (v.)	ပတ္ထေတိ (ကြိ)	တောင့်တ၏, ဆုတောင်း၏
aspires, hopes, wishes.		
paduma (n.) lotus.	ပဒုမ (န)	ပဒုမ္မာကြာ
pappoti (v.)	ပပေါတိ (ကြိ)	ရောက်၏, ရ၏
reaches, attains.		
pabbajati (v.)	ပဗ္ဗဇေတိ (ကြိ)	ရှင်ပြု၏, ရဟန်းပြု၏
renounces the world,		
gets/becomes ordained, goes forth.		
pabbata(m.)mountain.	ပဗ္ဗတ (ပု)	တောင်
pabhāta (m.) morning.	ပဘာတ (ပု)	နံနက်
pabhū (m.)	ပဘူ (ပု)	အရှင်သခင်
eminent person.		
parājeti (v.) defeats.	ပရာဇေတိ (ကြိ)	ရှုံး၏, အရေးနိမ့်၏
pariyasati (v.)	ပရိယေသတိ (ကြိ)	ရှာ၏, ရှာမှီး၏
searches, seeks, explores.		
parivajjeti (v.) avoids.	ပရိဝဇ္ဇေတိ (ကြိ)	ရှောင်ကြဉ်၏
parivāreti (v.)	ပရိဝါရေတိ (ကြိ)	ခြံရံ၏, ဝိုင်းဝန်း၏
accompanies, surrounds.		
parisā (f.) retinue.	ပရိသာ (လု)	ပရိသတ်

palobheti (v.) tempts.	ပလောဘေတိ (ကြိ)	ဖြားယောင်း၏
pavattar (m.) reciter.	ပဝတ္တရံ (ပု)	ဟောပြောသောသူ
pavatteti (v.)	ပဝတ္တေတိ (ကြိ)	ဖြစ်စေ၏,လည်စေ၏
sets in motion.		
(assūni) pavatteti (v.) (အသ္မနိ)ပဝတ္တေတိ(ကြိ)		
sheds tears.		
pavisati (v.) enters.	ပဝိသတိ (ကြိ)	ဝင်၏
pasīdati (v.)	ပသီဒတိ (ကြိ)	ကြည်လင်၏,ကြည်ညို၏
becomes glad, is pleased with.		
pasu (m.)beast,animal.	ပသု (ပု)	ဆိတ်စသောသတ္တဝါ
passati (v.) sees.	ပဿတိ (ကြိ)	မြင်၏,ကြည့်၏,ဖူးမြင်၏
paharati (v.)	ပဟရတိ (ကြိ)	ပုတ်ခတ်/ရိုတ်ပုတ်၏
hits, strikes.		
pahīṇāti (v.)	ပဟိဏာတိ (ကြိ)	စေလွှတ်၏,စေခိုင်း၏
sends, dispatches.		
pahūta (adj.) much.	ပဟူတ (နာဝိ)	များသော
pājeti (v.) drives.	ပါဇေတိ (ကြိ)	မောင်းနှင်၏,လှေ့၏
pāṇi (m.) hand, palm.	ပါဏီ (ပု)	လက်
pāṇī (m.) living being.	ပါဏီ (ပု)	သတ္တဝါ
pāteti (v.) fells.	ပါတေတိ (ကြိ)	ကျစေ၏, လဲစေ၏,လှဲ၏
pāda (m.) foot.	ပါဒ (ပု)	ခြေ
pānīya (n.)	ပါနီယ (န)	သောက်ရေ
drinking water.		
pāpa (n.) evil, sin.	ပါပ (န)	မကောင်းမှု
pāpakārī (m.)evil doer.	ပါပကာရီ (ပု)	မကောင်းမှုကိုပြုလေ့ရှိသူ
pāpamitta (m.)	ပါပမိတ္တ (ပု)	မကောင်းသောအဆွေခင်ပွန်း
evil friend.		
pāpuṇāti (v.) reaches.	ပါပုဏာတိ (ကြိ)	ရောက်၏
pāleti(v.)rules,governs.	ပါလေတိ (ကြိ)	စောင့်ရှောက်/ကာကွယ်၏
pāsāṇa (m.)rock,stone.	ပါသာဏ (ပု)	ကျောက်, ကျောက်တုံး

pāsāda (m.)	ပါသာဒ (ပု)	ပြဿာဒ်
palace, mansion.		
pi (ind. adv.) too, also.	ပိ (ဗျ, ကြိဝိ)	လည်း, သော်လည်း
piṭaka (m.) basket.	ပိဋက (ပု)	ခြင်းတောင်း, တောင်း
pitar (m.) father.	ပိတရ် (ပု)	အဖ
pipāsā (f.) thirst.	ပိပါသာ (ဣ)	ရေငတ်ခြင်း
pipāsita (adj.) thirsty.	ပိပါသိတ (နာဝိ)	ရေငတ်သည်
pibati (v.) drinks.	ပိဘတိ (ကြိ)	သောက်၏
piyāyati (v.) is dear.	ပိယာယတိ (ကြိ)	ချစ်မြတ်နိုး၏
pivati (v.) drinks.	ပိဝတိ (ကြိ)	သောက်၏
pīleti (v.) oppresses.	ပိဋေတိ (ကြိ)	နှိပ်စက်၏, ကြိတ်၏
pucchati (v.) questions.	ပုစ္ဆတိ (ကြိ)	မေးမြန်း၏, စစ်မေး၏
puñña (n.) merit.	ပုည (န)	ကောင်းမှု
puññiavant (adj.)	ပုညဝန္တ (နာဝိ)	
fortunate, meritorious.		
putta (m.) son.	ပုတ္တ (ပု)	သား
puttadāra (m.)	ပုတ္တဒါရ (ပု)	သားမယား
children and wife.		
puna (ind. adv.) again.	ပုန (ဗျ, ကြိဝိ)	တဖန်
puppha (n.) flower.	ပုပ္ဖ (န)	ပန်း
pupphāsana (n.)	ပုပ္ဖါသန (န)	ပန်းနေရာ
(flower) altar.		
pubbaka (adj.) ancient.	ပုဗ္ဗက (နာဝိ)	ရှေးဦး, အစ
purisa(m.)man, person.	ပုရိသ (ပု)	လူ, ယောက်ျား
pūjeti (v.)	ပူဇေတိ (ကြိ)	ပူဇော်၏
honours, offers, worships.		
pūreti (v.) fills.	ပူရေတိ (ကြိ)	ပြည့်စေ၏, ဖြည့်၏
peseti (v.) sends.	ပေသေတိ (ကြိ)	စေလွှတ်/စေခိုင်း/ပို့၏
pokkharanī (f.) pond.	ပေါက္ခရဏီ (ဣ)	လေးထောင့်ကန်
potthaka (n.) book.	ပေါတ္ထက (န)	ပေ, ပုရပိုက်, စာအုပ်

poseti (v.)	ပေါသေတိ (ကြိ)	လုပ်ကျွေး၏, ဖြစ်ပွားစေ၏
brings up, nourishes, looks after.		

Ph

pharasu (m.) axe.	ဖရသု (ပု)	ပုဆိန်
phala (n.) fruit.	ဖလ (န)	ဖိုလ်, အသီး
phalavant(adj.)fruitful.	ဖလဝန္တ (နာဝိ)	
phusati (v.) touches.	ဖုသတိ (ကြိ)	တွေ့၏, ထိ၏, ရောက်၏

B

bandhati (v.)ties,binds.	ဗန္ဓတိ (ကြိ)	ဖွဲ့၏, တုပ်နှောင်၏, ထုံး၏
bandhu (m.) relative.	ဗန္ဓု (ပု)	ဆွေမျိုး, အဆွေခင်ပွန်း
bandhumant (adj.)	ဗန္ဓုမန္တ (နာဝိ)	
having relations.		
balavant(adj.)powerful.	ဗလဝန္တ (နာဝိ)	
balī (m.) powerful one.	ဗလီ (ပု)	ခွန်အားရှိသောသူ
bahu (adj.) many.	ဗဟု (နာဝိ)	များသော
bāhu (m.) arm.	ဗာဟု (ပု)	လက်မောင်း, လက်ရုံး
bīja (n.) seed.	ဗီဇ (န)	မျိုးစေ့
Buddha (m.)	ဗုဒ္ဓ (ပု)	မြတ်စွာဘုရား
the Buddha.		
buddhi (f.)intelligence.	ဗုဒ္ဓိ (လု)	ပညာ
buddhimant (adj.)	ဗုဒ္ဓိမန္တ (နာဝိ)	
intelligent.		
brāhmaṇa (m.)	ဗြာဟ္မဏ (ပု)	ပုဏ္ဏား
brahmin.		
brāhmaṇi (f.)	ဗြာဟ္မဏီ (လု)	ပုဏ္ဏေးမ
brahmin woman.		

Bh**Bhagavant (adj.) ဘဂဝန္တ (နာဝိ)**

the Fortunate One, Buddha.

bhaginī (f.) sister.

ဘဂီနီ (လူ)

နမ, အစ်မ

bhajati (v.)

ဘဇေတိ (ကြိ)

ဆည်းကပ်/မှီဝဲ/ခစား၏

keeps company.

bhañjati (v.) breaks. ဘဉ္ဇေတိ (ကြိ)

bhaṇḍa (n.) goods.

ဘဏ္ဍာ (န)

ဥစ္စာ, ကုန်ပစ္စည်း, ဘဏ္ဍာ

bhatta (m.) rice.

ဘတ္တ (ပု, န)

ထမင်း

bhattar (m.) husband.

ဘတ္တရံ (ပု)

လင်

bhamara (m.) bee.

ဘမရ (ပု)

ပျားပိတုန်း

bhariyā (f.) wife.

ဘရိယာ (လူ)

မယား

bhavati (v.)

ဘဝတိ (ကြိ)

ဖြစ်၏

verb to be, becomes.

bhātar (m.) brother.

ဘာတရံ (ပု)

ညီအကို

bhānumant (adj.) ဘာနုမန္တ (နာဝိ)

sun, radiant.

bhāyati (v.) fears.

ဘာယတိ (ကြိ)

ကြောက်၏, ကြောက်ရွံ့၏

bhāṣati (v.) speaks.

ဘာသတိ (ကြိ)

ပြောဆို၏, မိန့်ဆို၏

bhikkhu (m.) monk.

ဘိက္ခု (ပု)

ရဟန်း

bhindati (v.) breaks.

ဘိန္ဒတိ (ကြိ)

ဖောက်ခွဲ၏, ခွဲဖျက်၏

bhuñjati (v.)

ဘုဉ္ဇေတိ (ကြိ)

စား၏, သုံးဆောင်၏

eats, enjoys, partakes of.

bhūpati (m.) king.

ဘူပတိ (ပု)

မင်း, ရှင်ဘုရင်

bhūpāla (m.) king.

ဘူပါလ (ပု)

မင်း, ရှင်ဘုရင်

bhūmi (f.)

ဘူမိ (လူ)

မြေ

earth, ground.

bhojana (n.) food, meal.

ဘောဇန (န)

ထမင်း, စားခြင်း

M

makkaṭṭa (m.) monkey.	မက္ကဋ္ဌ (ပု)	မျောက်
magga (m.) path, road.	မဂ္ဂ (ပု)	ခရီးလမ်း
maccha (m.) fish.	မစ္ဆ (ပု)	ငါး
mañca (m.) bed.	မဉ္ဇ (ပု)	ညောင်စောင်း
mañjūsā (f.) box.	မဇ္ဈိသာ (လူ)	သေတ္တာ
maṇi (m.) gem.	မဏိ (ပု)	ရတနာ, ပတ္တမြားရတနာ
mattaññū (m.)	မတ္တညူ (ပု)	အတိုင်းအရှည်သိသည်
moderate or abstemious one.		
madhu (n.) honey.	မဓု (န)	ပျား
madhukara (m.) bee.	မဓုကရ (ပု)	ပျားပိတုန်း
manussa (m.)	မနုဿ (ပု)	လူ
man, human being.		
manta (n.) magic spell.	မန္တ (န)	ဗေဒင်
mantī (m.) minister.	မန္တိ (ပု)	အတိုင်ပင်ခံအမတ်
manteti (v.)	မန္တေတိ (ကြိ)	တိုင်ပင်၏
discusses, takes counsel.		
mahanta (adj.) much.	မဟန္တ (နာဝိ)	များသော, မြတ်သော
mā (adj.,	မာ (နာဝိ)	မ, မဟုတ်
prohibitive particle) do not.		
mātar (f.) mother.	မာတရီ (လူ)	အမိ
mātula (m.) uncle.	မာတုလ (ပု)	ဦးလေး, ဦးရီး
māpeti (v.)	မာပေတိ (ကြိ)	တိုင်းထွာ၏, ဖန်ဆင်း၏
builds, creates.		
māra (m.) the evil one.	မာရ (ပု)	မာရ်နတ်
māreti (v.) kills.	မာရေတိ (ကြိ)	သေစေ၏, သတ်၏
mālā (f.) garland.	မာလာ (လူ)	ပန်း
miga (m.) deer.	မိဂ (ပု)	သမင်
mitta (m.) friend.	မိတ္တ (ပု)	အဆွေခင်ပွန်း
mināti (v.) measures.	မိနာတိ (ကြိ)	တိုင်းတာ၏, ခြင်၏

mukha (n.)face,mouth.	မုခ (န)	မျက်နှာ
muñcati (v.)	မုဉ္ဇတိ (ကြိ)	လွှတ်၏, ဖြေ၏, ထွက်၏
releases, frees.		
muṭṭhi (m.)	မုဉ္ဇိ (ပု)	လက်ဆုပ်
fist, hammer.		
muni (m.) sage.	မုနိ (ပု)	ရဟန်း, ရဟန္တာ, ဘုရား
mūla (n.) root, money.	မူလ (န)	အရင်း, အမြစ်
modaka (m.)	မောဒက (ပု)	ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်းသော
sweetmeat.		
modati (v.) is happy,	မောဒတိ (ကြိ)	ဝမ်းမြောက်၏, မွေ့လျော်၏
enjoys, takes delight.		
Y		
yattḥi (f.)walking stick.	ယတ္ထိ (ဣ)	တောင်ပေး
yadi (ind. conj.) if.	ယဒိ (ဗျ, သံ)	အကယ်၍
yasavant (adj.)famous.	ယသဝန္တ (နာဝိ)	
yāgu (f.) gruel.	ယာဂု (ဣ)	ယာဂု
yācaka (m.) beggar.	ယာစက (ပု)	သူတောင်းစား, အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်
yācati (v.) begs.	ယာစတိ (ကြိ)	တောင်း၏, တောင်းပန်၏
yuvati (f.) maiden,	ယုဝတိ (ဣ)	မိန်းမပျို
young woman.		

R

rakkhati (v.) protects,	ရက္ခတိ (ကြိ)	စောင့်၏, စောင့်ရှောက်၏
observes precepts, practises virtue.		
rajaka(m.)washerman.	ရဇက (ပု)	ခဝါသည်, ပန်းဆိုးသမား
rajju (f.) rope.	ရဇ္ဈ (ဣ)	ကြိုး
ratti (f.) night.	ရတ္တိ (ဣ)	ညဉ့်
ratha (m.)	ရထ (ပု)	ရထား
vehicle, chariot.		
ravi (m.) sun.	ရဝိ (ပု)	နေ

rasa (n.) taste.	ရသ (န)	အချဉ်စသောအရသာ, ရသာရုံ
rasmi (f.) ray.	ရသ္မိ (ဣ)	အရောင်
rājīnī (f.) queen.	ရာဇိနီ (ဣ)	မိဖုရား, မင်းသမီး
rāsi (m.) heap.	ရာသီ (ပု)	အပေါင်း, အစုအပုံ
rukkha (m.) tree.	ရုက္ခ (ပု)	သစ်ပင်
rukkhamūla (n.)	ရုက္ခမူလ (န)	သစ်ပင်ရင်း
foot of a tree.		
rūpa (n.) object, form.	ရူပ (န)	ရူပါရုံ, အဆင်း
rodati (v.)cries, weeps.	ရောဒတိ (ကြိ)	ငိုကြွေး၏, မျက်ရည်ယို၏
ropeti (v.) plants.	ရောပေတိ (ကြိ)	စိုက်ပျိုး၏

L

latā (f.) creeper.	လတာ (ဣ)	သစ်ခတ်, နွယ်
labhati (v.)	လဘတိ (ကြိ)	ရ၏, ရောက်၏
gets, receives.		
lābha (m.) profit, gain.	လာဘ (ပု)	ရခြင်း
likhati (v.) writes.	လိခတိ (ကြိ)	ရေးခြစ်၏
luddaka (m.) hunter.	လုဒ္ဓက (ပု)	မုဆိုး
loka (m.) world.	လောက (ပု)	လောက
locana (n.) eye.	လောစက (န)	မျက်စိ

V

vaḍḍhakī(m.)carpenter.	ဝဍ္ဎကီ (ပု)	လက်သမား
vaḍḍheti (v.)	ဝဍ္ဎေတိ (ကြိ)	ပွားစေ၏, ကြီးပွားစေ၏
develops, increases.		
vaṇṇavant (adj.)	ဝဏ္ဏဝန္တ (နာဝိ)	
colourful.		
vattar (m.)	ဝတ္တရ် (ပု)	
speaker, sayer.		
vattha (n.) cloth.	ဝတ္ထ (န)	ပုဆိုး

vatthu (n.) ground, base, site, estate.	ဝတ္ထု (န)	တည်ရာ, အိမ်ရာစသောမြေ
vadaññī (m.) philanthropist, generous one.	ဝဒညူ (ပု)	စကား၏အနက်ကိုသိသူ
vadhu (f.) daughter-in-law.	ဝဓု (လှ)	ချွေးမ
vana (n.) forest.	ဝန (န)	တော
vanitā (f.) woman.	ဝနိတာ (လှ)	မိန်းမ
vandati (v.) worships, salutes.	ဝန္တတိ (ကြိ)	ရှိခိုး၏, ဦးခိုက်၏
vapati (v.) sows.	ဝပတိ (ကြိ)	စိုက်ပျိုး၏, ပျိုးချ၏
vammika (m.) ant-hill.	ဝမ္မိက (ပု)	တောင်ပို့
varāha (m.) pig.	ဝရာဟ (ပု)	ဝက်
vasati (v.) lives, dwells.	ဝသတိ (ကြိ)	နေ၏
vasu (n.) wealth.	ဝသု (န)	ဥစ္စာ, ရတနာ
vā (ind. conj.) or.	ဝါ (ဗျ, သံ)	တနည်းကား
vāceti (v.) teaches.	ဝါစေတိ (ကြိ)	သင်စေ/ပို့ချသင်ကြားစေ၏
vāṇija (m.) merchant.	ဝါဏီဇ (ပု)	ကုန်သည်
vāta (m.) wind.	ဝါတ (ပု)	လေ
vānara (m.) monkey.	ဝါနရ (ပု)	မျောက်
vāpī (f.) tank.	ဝါပီ (လှ)	အလျားရှည်ကန်
vāyamati (v.) tries, exerts.	ဝါယမတိ (ကြိ)	အားထုတ်၏, လုံ့လပြု၏
vāri (n.) water, river.	ဝါရီ (န)	ရေ
vālukā (f.) sand.	ဝါလုကာ (လှ)	သဲ
vikkiṇāti (v.) sells.	ဝိက္ခိဏာတိ (ကြိ)	ရောင်း၏
vijju (f.) lightning.	ဝိဇ္ဇူ (လှ)	လျှပ်စစ်
vijjhati (v.) shoots.	ဝိဇ္ဇတိ (ကြိ)	ပစ်၏
viññātar (m.) knower, knowledgeable man.	ဝိညာတရံ (ပု)	သိတက်သောသူ

viññū (m.) wise man.	ဝိညူ (ပု)	ပညာရှိ
vidū (m.) wise man.	ဝိဉ္ဇ (ပု)	ပညာရှိ
vinetar (m.) disciplinarian.	ဝိနေတရ် (ပု)	ဆိုဆုံးမတက်သူ
vindati (v.) experiences, feels.	ဝိန္တတိ (ကြိ)	သိမြင်၏, ခံစား၏
vippakirati (v.)scatters.	ဝိပွကိရတိ (ကြိ)	ကြဲဖြန့်၏, ဖရိုဖရဲကြဲ၏
vibhajati (v.) divides, distributes, analyses.	ဝိဘဇတိ (ကြိ)	ခွဲဝေ၏, ဝေဖန်၏, ခွဲခြမ်း၏
viya (ind. adj.) like, similar.	ဝိယ (ဗျ, နာဝိ)	ကဲ့သို့
vivarati (v.) opens.	ဝိဝရတိ (ကြိ)	ဖွင့်လှစ်၏, ဖော်ပြ၏
vissajjeti (v.) spends, explains.	ဝိဿဇ္ဇတိ (ကြိ)	လွှတ်၏, ဖြေဆို၏
viharati (v.) dwells.	ဝိဟရတိ (ကြိ)	နေ၏, ကျင့်၏
vihāra (m.)monastery.	ဝိဟာရ (ပု)	ကျောင်း
vihiṃsati (v.) harms, hurts.	ဝိဟိံသတိ (ကြိ)	ညှဉ်းဆဲ၏
viheṭṭheti (v.) harasses.	ဝိဟေဋ္ဌတိ (ကြိ)	ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်၏
vīsati (f.) twenty.	ဝီသတိ (ဣ)	နှစ်ဆယ်
vīhi (m.) paddy.	ဝီဟိ (ပု)	စပါး, ကောက်
vega (m.) speed.	ဝေဂ (ပု)	အဟုန်
vejja (m.) doctor.	ဝေဇ္ဇ (ပု)	ဆေးသမား
veṭṭheti (v.) wraps.	ဝေဋ္ဌတိ (ကြိ)	ရစ်ပတ်၏, ထုပ်၏
vetana (n.) wage, pay.	ဝေတန (န)	အခ
veḷu (m.) bamboo.	ဝေဠု (ပု)	ဝါးပင်
vyākaraṭi (v.) explains.	ဗျာကရောတိ (ကြိ)	
vyādhi (m.) illness, sickness.	ဗျာဓိ (ပု)	အနာ

S

sakaṭa (m.) cart.	သကဋ (ပု)	လှည်း
sakala (adj.) entire.	သကလ (နာဝိ)	ခပ်သိမ်းအလုံးစုံ
sakuṇa (m.) bird.	သကုဏ (ပု)	ငှက်
sakkoti (v.) can, is able.	သက္ကောတိ (ကြိ)	စွမ်းနိုင်၏, တက်ကောင်း၏
sakhī (f.) female friend.	သခီ (လူ)	အဆွေခင်ပွန်းမ
sagga (m.) heaven.	သဂ္ဂ (ပု)	နတ်ပြည်
sace (ind. conj.) if.	သစေ (ဗျ, သံ)	အကယ်၌
sacca (n.) truth.	သစ္စ (န)	မှန်သောစကား
satimant (adj.) mindful.	သတိမန္တိ (နာဝိ)	
sattu (m.) enemy.	သတ္တု (ပု)	ရန်သူ
satthar (m.) teacher.	သတ္ထရ် (ပု)	ဆရာ
satthi (n.) thigh.	သတ္ထိ (န)	ပေါင်
sadda (m.) sound.	သဒ္ဓ (ပု)	အသံ
saddhā (f.)	သဒ္ဓါ (လူ)	ယုံကြည်ခြင်း
faith, devotion.		
saddhāvant (adj.)	သဒ္ဓါဝန္တိ (နာဝိ)	
devoted.		
saddhim (ind.) with.	သဒ္ဓိံ (ဗျ)	အတူတကွ
sannipatati (v.)	သန္နိပတတိ (ကြိ)	အညီအညွတ်စည်းဝေး၏
assembles, gathers together.		
sappa (m.) serpent.	သပ္ပ (ပု)	မြွေ
sappi (n.) ghee.	သပ္ပိ (န)	ထောပတ်
sappurisa (m.)	သပ္ပုရိသ (ပု)	သူတော်ကောင်း
virtuous man.		
sabba (adj.) all.	သဗ္ဗ (နာဝိ)	ခပ်သိမ်းအလုံးစုံ
sabbaññū (m.)	သဗ္ဗညူ (ပု)	ဘုရား
omniscient/all knowing one.		
sabhā (f.) assembly.	သဘာ (လူ)	သဘင်
samaṇa (m.)	သမဏ (ပု)	ရဟန်း

recluse, monk.

samassāseti (v.) သမသာသေတိ (ကြိ) သက်သာစေ/ နှစ်သိမ့်စေ၏

comforts, consoles.

samijjhati (v.) သမိဇ္ဈတိ (ကြိ) ပြည့်စုံ၏

fulfils, succeeds.

samudda (m.) သမုဒ္ဒ (ပု) သမုဒ္ဒရာ

ocean, sea.

sammajjati(v.)sweeps. သမ္မဇ္ဇတိ (ကြိ) တံမြက်လှည်း၏

sammajjani (f.) broom. သမ္မဇ္ဇနီ (ဣ) တံမြက်စည်း, တံမြက်ဆုပ်

sammā (ind.) သမ္မာ (ဗျ) ကောင်းစွာ

correctly, right, well.

sammisseti (v.) mixes. သမ္မိသေတိ (ကြိ)

sayati (v.) sleeps. သယတိ (ကြိ) အိပ်၏

sara (m.) arrow. သရ (ပု) မြား

sallapati (v.)converses. သလ္လပတိ (ကြိ) စကားဆုံပြော၏

sassu (f.) သဿု (ဣ) ယောက္ခမမိန်းမသူ

mother-in-law.

saha (ind.) with. သဟ (ဗျ) အတူတကွ

sahāya (m.) friend. သဟာယ (ပု) အဆွေခင်ပွန်း

sahāyaka (m.) friend. သဟာယက (ပု) အဆွေခင်ပွန်း

saṃharati (v.) collects. သံဟရတိ (ကြိ) စုဆောင်း၏, စုရုံး၏

sākhā (f.) branch. သာခါ (ဣ) သစ်ခက်

sāṭaka (m.) garment. သာဠက (ပု) ပုဆိုး

sādiyati (v.) သာဒိယတိ (ကြိ) သာယာအပ်၏

tastes, enjoys.

sāmī (m.) သာမီ (ပု) လင်

lord, husband.

sārathī (m.)charioteer. သာရထီ (ပု) ရထားထိန်း

sālā (f.) hall. သာလာ (ဣ) အိမ်

sāvaka (m.) disciple. သာဝက (ပု) တပည့်

sikhī (m.) peacock.	သီခီ (ပု)	ဥဒေါင်း
sigāla (m.) jackal.	သီဂါလ (ပု)	မြေခွေး
sindhu (m.) sea, ocean.	သီန္ဒူ (ပု)	ပင်လယ်, သမုဒ္ဒရာ, မြစ်
sippa (n.)	သီပွ (န)	အတက်
arts and science.		
sibbati (v.) sews.	သီဗ္ဗတိ (ကြိ)	ချုပ်၏, ချုပ်စပ်၏
sisṣa (m.) pupil.	သီဿ (ပု)	တပည့်, ဆုံးမရာသောသူ
sīgha (adv.)	သီဃ (ကြိဝိ)	လျင်သည်, လျင်စွာ
quickly, fast.		
sīla (n.) virtue, precept.	သီလ (န)	သီလ, အလေ့အကျင့်
sīlavant (adj.) virtuous.	သီလဝန္တ (နာဝိ)	
sīsa (n.) head.	သီသ (န)	ဦးခေါင်း
sīha (m.) lion.	သီဟ (ပု)	ခြင်္သေ့
suka (m.) parrot.	သုက (ပု)	ကျေးငှက်
sukha (n.) joy.	သုခ (န)	ချမ်းသာ
sukhī (m.)	သုခီ (ပု)	ချမ်းသာသောသူ
happy person.		
Sugata (m.)	သုဂတ (ပု)	မြတ်စွာဘုရား
the Buddha.		
suṇāti (v.) hears, listens.	သုဏာတိ (ကြိ)	နားထောင်၏,
sunakha (m.) dog.	သုနခ (ပု)	ခွေး
sura (m.) deity, god.	သုရ (ပု)	နတ်
surā (f.) liquor.	သုရာ (ဏ)	သေရည်
suriya (m.) sun.	သုရိယ (ပု)	နေ
suva (m.) parrot.	သုဝ (ပု)	ကျေးငှက်
suvaṇṇa (n.) gold.	သုဝဏ္ဏ (န)	ရွှေ
susu (m.) young one.	သုသု (ပု)	လူလင်
sūkara (m.) pig.	သုကရ (ပု)	ဝက်
setṭhī (m.) banker.	သေဋ္ဌီ (ပု)	သူဌေး
setu (m.) bridge.	သေတု (ပု)	တံတား

soṇa (m.) dog.	သောဏ (ပု)	ခွေး
sota (n.) ear.	သောတ (န)	နားထောင်၏,
sotar (m.)	သောတရုံ (ပု)	နားထောင်သူ
hearer, listener.		
sotavant (adj.)	သောတဝန္တ (နာဝိ)	
attentive, having ears.		
sopāna (m.) stairway.	သောပါန (ပု)	စောင်းတန်း
H		
hattha (m.) hand.	ဟတ္ထ (ပု)	လက်
hatthī (m.) elephant.	ဟတ္ထီ (ပု)	ဆင်
hanati (v.) kills.	ဟနတိ (ကြိ)	သတ်၏, ရိုက်ပုတ်၏
harati (v.)	ဟရတိ (ကြိ)	ဆောင်၏, သယ်၏
carries, takes away.		
hasati (v.) laughs.	ဟသတိ (ကြိ)	ရယ်၏, ပြက်ရယ်ပြု၏
himavant (adj.)	ဟိမဝန္တ (နာဝိ)	ဟိမဝန္တာ
Himalayas, possessor of snow.		
hirañña (n.) gold.	ဟိရည (န)	ရွှေ, ငွေ, အသပြာ
hoti (v.)	ဟောတိ (ကြိ)	ဖြစ်၏, ရှိ၏
verb to be, is, becomes.		